

Laura Laukka

Parasta lapselleni

Vanhempien näkemyksiä hyvästä arjesta päiväkodissa

Opinnäytetyö

Syksy 2014

Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma, ylempi ammattikorkeakoulututkinto

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma,
ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Tekijä: Laura Laukka

Työn nimi: Parasta lapselleni

Vanhempien näkemyksiä hyvästä arjesta päiväkodissa

Ohjaaja: Minna Zechner

Vuosi: 2014

Sivumäärä: 70

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Seinäjoella sijaitsevan Päiväkotivihreä Willan lasten vanhempien näkemyksiä hyvästä arjesta sekä tuottaa yleisen tason tietoa siitä, millaisia käsityksiä vanhemmilla on lasten päiväkotiarjen ja tarpeiden suhteen. Teoriaosuuden keskeiset käsitteet olivat arki, varhaiskasvatus sekä yhteiskunnan muutokset. Tutkimuksen teoreettisena lähtökohtana on YK:n lastenoikeuksien sopimuksen kolme periaatetta; suojelu (protection), voimavarat (provision) sekä osallisuus (participation). Tutkimus toteutettiin laadullisen kyselylomakkeen avulla. Aineisto analysoitiin teorialähtöisen analyysin keinoin teemoittelemalla vastaukset lastenoikeuksien kolmen periaatteen avulla.

Suojelun näkökulmasta vanhemmat toivovat lapsilleen kiireetöntä arkea. Päiväkodin henkilökunnan toivottiin olevan aidosti motivoitunutta työhönsä. Hyvä vuoro-vaikutus nähtiin kaiken toiminnan perustana. Perushoidon merkitys näkyi tutkimuksessa ja vanhemmat toivoivat pääsevänsä vaikuttamaan siihen. Tärkeä osa suojelua olivat myös uudet, ekologisesti rakennetut turvalliset tilat sekä mahdollisimman puhdas luomuruoka. Luonnossa vietetty aika nähtiin lasta suojaavana tekijänä rauhoittumisen kautta. Voimavaroina arjessa nähtiin eri-ikäisten lasten mahdollisuus toimia ja kasvaa yhdessä. Lasten toivottiin oppivan päiväkotiarjessa tulevaisuudessa tarvittavia taitoja kuten suvaitsevaisuutta, pettymysten sietokykyä sekä itseluottamusta ja omatoimisuutta. Ekologiset arvot toivottiin omaksuttavan luonnolliseksi osaksi arkea. Lasten kognitiivisia taitoja toivottiin harjoitettavan kehittävän toiminnan muodossa, myös vapaata leikkiä pidettiin tärkeänä osana arkea. Osallisuuden toivottiin näkyvän lapsen arjessa hyvin konkreettisesti. Lapsen toivottiin saavan päättää millä lelulla hän leikkii tai kenen kanssa leikkii. Lasten toivottiin voivan valita mieleistään tekemistä eri ohjatuista toiminnoista sekä saavan toteuttaa luovuuttaan materiaalein, jotka ovat heidän saatavillaan. Ruokailuun toivottiin joustoa, maistamista kannatettiin, mutta pakkosyöminen koettiin ahdistavaksi. Osa ei pitänyt osallisuutta tärkeänä osana arkea, vaan koki, ettei lapsen tarvitse päättää itse. Uutena teemana tutkimus esittelee vanhempien toiveen varhaiskasvatuksesta, jossa hoito ja opetus kietoutuvat saumattomasti yhteen ja jossa lapsi saa osakseen pysyvät hoitajat sekä tilat, koko hoitotaipaleensa ajaksi.

Avainsanat: varhaiskasvatus, arki, yhteiskunnan muutokset, lastenoikeudet, kysely, laadullinen tutkimus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Master's Degree Programme in Social Services

Author/s: Laura Laukka

Title of thesis: The best for my child

Parents' perceptions on everyday life in Day Care Centre.

Supervisor(s): Minna Zechner

Year: 2014

Number of pages: 70

Number of appendices: 1

The purpose of the study is to describe the expectations of the parents who have their children in day care at the Vihreä Willa Day Care Centre in Seinäjoki regarding purposeful day care activities, and also to find out, in general terms, what kind of perceptions the parents have about how their children spend their time in day care. The key theoretical concepts are: everyday life, early childhood education and changes in society. The study is based on the three principles of the UN Convention of the Rights of Children; protection, provision and participation. A qualitative research method was used and the data was analyzed using the theory-based analysis by sorting out the answers thematically according to the three principles of the children's rights. From the point of view of protection, the parents hope their children to spend their time in day care in an unhurried manner. The staff is expected to be genuinely motivated by their work. Interaction is seen as the bases for all activities. The importance of basic care is clearly shown in the study and parents wish to be able to influence it. New, ecologically built and safe facilities and organic food are also seen as important parts of protection. Time spent in natural environment is seen as a protective factor due to its calming effect. The possibility of children of different ages to act and develop together through participation in the same activities was seen as a resource. The parents hope that their children learn at daycare skills that they will need in the future, such as tolerance, capacity to endure setbacks, healthy self-confidence and pro-activeness. They further hope that ecological values become a natural part of the everyday life of the children. Cognitive skills should be trained through guided activities but free play is also considered as an important part of children's everyday life. Parents hope that their children are able to participate in forming the activities in a concrete manner: It should be left to the child to decide which toy or whom to play with. Regarding food, parents think their children should taste all kinds of food but forced feeding was considered agonizing. Some parents think that participation is not important; instead they say there is no need for a child to decide him/herself. As a novelty, the study presents parent's desire for their children enjoying day care that combines effortlessly care and education and where the staff members and facilities are permanent for the entire period of the day care of a child.

Keywords: early childhood education, everyday life, changes in society, rights of children, questionnaire, qualitative research

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
JOHDANTO	6
1 VARHAISKASVATUS MUUTTUVASSA YHTEISKUNNASSA	9
1.1 Varhaiskasvatuksen määrittelyä.....	9
1.2 Varhaiskasvatus ja muuttuva lapsuuskäsitys	10
2 PÄIVÄKODIN ARJEN RAKENNUSAIKESIA	14
2.1 Kiireetön arki ja lämmin vuorovaikutus lapsen itsetunnon perustana	15
2.2 Yhteisö, tunteet ja rajat	17
2.3 Yhteiskunnan muutokset heijastuvat päivähoidon arkeen.....	18
3 PÄIVÄKOTI VIHREÄ WILLA: SUOJELUA; VOIMAVAROJA JA OSALLISUUTTA	21
3.1 Suojelu	21
3.2 Voimavarat.....	22
3.3 Osallisuus	24
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	27
4.1 Kyselyaineiston analyysi teorialähtöisesti	29
4.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	31
5 LÄMMINTÄ VUOROVAIKUTUSTA, KIIREETTÖMYTTÄ JA TULEVAISUUDEN TAITOJEN OPPIMISTA.....	34
5.1 Kokonaisvaltaista suojelua.....	34
5.1.1 Vuorovaikutus ja perushoito.....	34
5.1.2 Kiireetön arki suojelee lasta	38
5.1.3 Tilat, ravinto ja luonto osana lapsen suojelua	39
5.2 Voimavarat lapsille käyttöön	41
5.2.1 Sosiaaliset voimavarat	41
5.2.2 Inhimilliset, materiaaliset ja kulttuuriset voimavarat	45
5.2.3 Kulttuuriset voimavarat.....	48

5.3 Osallisuus lapsen oikeutena	50
5.4 Yhdessä kasvaminen	53
6 TULEVAISUUDEN PÄIVÄKOTI	56
LÄHTEET	60
LIITE : Kyselylomake vanhemmille	65

JOHDANTO

Lapsi kantaa kehossaan mielessään, muistissaan ja tunteissaan kodin ja päivähoidon kasvuympäristöjen todellisuuksia rakentaen niistä oman elämänsä ja persoonallisuutensa kokonaisuutta.

(Kaskela & Kekkonen 2006, 20)

Tämän opinnäytetyön inspiraationa toimii päiväkotivihreä Willa. Vihreä Willa on vuosien työn tulos ja se on yksityinen ekologisesti ja yhteisöllisesti toimiva päiväkotivihreä Willa Seinäjoella, jonka toisena yrittäjänä toimin. Olen varhaiskasvatuksen parissa työskentelyni ajan ollut kiinnostunut lapsilähtöisestä toiminnasta, lapsen oikeuksien toteutumisesta päiväkodissa sekä varhaiskasvatuksen kehittämistä palveluksi, joka palvelisi tämän päivän monenlaisia perheitä muuttuvassa yhteiskunnassa mahdollisimman joustavasti ja yksilöllisesti. Päiväkotivihreä Willan toiminta perustuu ekologisille arvoille sekä yhteisöllisyydelle. Toiminnan tavoitteena on kyetä kasvattamaan toisistaan ja ympäristöstään huolta pitäviä tulevaisuuden nuoria ja aikuisia, jotka kykenevät itsenäiseen ajatteluun ja tulevat pärjäämään nyky-yhteiskunnan hektisessä ja muutoksia täynnä olevassa arki- ja työelämässä.

Koen olevani päiväkodin hyvän arjen puolestapuhuja ja jopa perinteisten päiväkodissa vallalla olevien toimintatapojen kyseenalaistaja. Haluan tämän opinnäytetyön kautta kirjoittaa palan Vihreän Willan tarinaa. Tarkoitukseni on, että tästä tarinasta selviää päiväkotivihreä Willan vanhempien näkemykset parhaalle mahdolliselle arjelle päiväkodissa. Vanhemmilla on ainutlaatuista ja arvokasta tietoa lapsistaan ja siitä, mikä on heille parasta ja millainen palvelu tukisi perheiden tarpeita mahdollisimman hyvin. Varhaiskasvatusyhteisö ja vanhemmat jakavat tietoaan, taitojaan, osaamistaan sekä ymmärrystään lapsen parhaasta yhteisesti puheen, neuvotellen ja sopien. (Kaskela & Kekkonen 2006, 21.)

Opinnäytetyötä kirjoittaessani päiväkotivihreä Willa on ollut toiminnassa 8kk. Kerätessani opinnäytetyöni aineistoa päiväkotivihreä Willan perheille suunnatulla ky-

selylomakkeella oli päiväkotiki vastav avautumaisillaan, joten analysoin tuloksia kuin päiväkotiki ei vielä olisi ollut toiminnassa. Vastausten peilaaminen todelliseen arkeen olisi mahdollinen jatkotutkimuskohde. Aineiston keruun toteutin laadullisena kyselynä syksyllä 2013. Lähetin avoimia kysymyksiä sisältäneen lomakkeen sähköisessä muodossa kaikkiin perheisiin (27) jotka syksyllä 2013 olivat päiväkodin asiakkaina odottamassa päiväkodin avautumista 2.1.2014. Osa tutkimukseen osallistuneiden perheiden lapsista aloitti hoidon heti tammikuun 2014 alussa ja osa kevään/syksyn 2014 aikana.

Opinnäytetyöni teoriaosuuden keskeiset käsitteet ovat arki, varhaiskasvatus sekä yhteiskunnan muutokset. Työn tarkoituksena on tuoda esiin vanhempien näkemyksiä hyvästä arjesta päiväkodissa. Kuvaan opinnäytetyöni teoriaosuudessa hyvän varhaiskasvatuksen arjen aineksia, yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksia varhaiskasvatukseen sekä Päiväkotiki Vihreä Willan toimintaa lasten oikeuksien sopimuksen kolmen näkökulman, suojelu, voimavarat ja osallisuus, kautta. Tutkimuksen teoreettisena lähtökohtana on Lapsen oikeuksien sopimus (1989) ja sen sisältämät periaatteet: protection (suojaus), provision (voimavarat) ja participation (osallisuus). Lapsen hyvinvoinnin edellytykset ovat kirjattu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, jossa korostetaan, että lapsille tulee luoda paras mahdollinen ympäristö. Lapsella on oikeus saada hyvä alku elämälleen sekä mahdollisuus kehittää yksilöllisyyttään turvallisessa ja lasta kannustavassa ympäristössä. (Alila ja Kronqvist 2008, 30–31.)

Käytän teoriaosuudessa hyväkseni perusopetuksen uudistamiseen liittyvää ajankohtaista keskustelua. Perusopetuksen uudistaminen puhuttaa tällä hetkellä ja osa opettajista ja alan toimijoista onkin sitä mieltä, että nykypäivän koulun tulisi päivittää. Kouluissa on alettu herätä siihen tosiasiaan, että toiminnan tavoitteet ja keinot tulee uudistaa vastaamaan perheiden ja lasten muuttuviin tarpeisiin. Perhemuodot ovat moninaistuneet, työajat ja työelämän vaatimukset ovat muuttuneet valtavasti niiltä ajoilta, kun koululaitos on syntynyt.

Haluaisin siirtää tämän koulun puolella käytävän keskustelun kiivaasti myös varhaiskasvatuksen kentälle, koska uudistuminen myös varhaiskasvatuksessa on väistämätöntä ja välttämätöntä suomalaisen yhteiskunnan muuttumisen myötä. Myös oppimisenäkemykset sekä yleensäkin näkemykset ihmisen kehityksestä ovat

muutoksessa (Alila ja Kronqvist 2008, 29–30). Se mikä katsottiin hyväksi ja laadukkaaksi varhaiskasvatukseksi ennen ei enää välttämättä palvele tämän päivän lapsia ja perheitä.

Tutkimukseni liittyy yhteiskunnallisesti ajankohtaiseen aiheeseen lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnista. Keskustelua aiheesta käydään eri foorumeilla enemmän kuin aikoihin. Keskustelujen taustalla on huoli lasten pahoinvoinnin lisääntymisestä, mikä näkyy korjaavien sosiaali- ja terveystalvelujen ruuhkautumisena. Erilaisien häiriöiden korjaamiseen käytettyjen palvelujen tarpeen ja kustannusten kasvu on nostanut esille kysymyksen ehkäisevän työtteen asemasta ja resursoinnista (Kautto 2006, 350). Valmisteilla oleva varhaiskasvatuslaki on omalta osaltaan herättänyt tunteita ja lisännyt keskustelun määrää. Lakiuudistuksen oli tarkoitus astua voimaan tällä eduskuntakaudella (2011–2015), mutta varhaiskasvatuslain uudistamiseksi asetetun työryhmän loppuraportti on herättänyt melko kiivaasti mielipiteitä puolesta ja vastaan, joten voi olla, että yhteisymmärrystä ei vielä pääse syntymään tällä vaalikaudella.

Käsittelen aineistoani teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Analysoin ja kategorisoin vanhempien vastaukset Lapsen oikeuksien sopimuksen (1994) sisältämien periaatteiden avulla: protection (suojelu), provision (voimavarat) ja participation (osallisuus). Olen myös kiinnostunut löytyykö vastauksista, näiden kolmen lisäksi, mahdollisesti jokin uusi teoreettisesti kiinnostava kategoria. Johtopäätökset osiossa tavoitteenani on peilata vanhempien vastauksista löytyneitä kategorioita teoriaini varhaiskasvatuksen muutospaineista, hyvän arjen aineksista sekä päiväkotivihreä Willan ideologiasta. Tutkimukseni voi näin ollen hyödyttää sekä laajempaa yleisöä että myös omaa työyhteisöäni.

1 VARHAISKASVATUS MUUTTUVASSA YHTEISKUNNASSA

1.1 Varhaiskasvatuksen määrittelyä

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvua ja kehitystä inhimillisen toiminnan eri alueilla. Varhaiskasvatus tukee fyysistä kehitystä, terveyttä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä, älyllistä kehitystä, oppimista, luovaa toimintaa ja mielikuvitusta sekä tutustumista omaan lähiympäristöön ja kulttuuriin. Varhaiskasvatus toimii kentällä, jossa näkyvät hyvin selvästi yhteiskunnassa tapahtuvat rakenteelliset, kulttuuriset ja taloudelliset muutokset ja niiden vaikutukset perheiden elämään. Maailmanlaajuisesti keskeisiä muutostrendejä ovat väestönmuutokset sekä globalisaatio. Tieteen ja teknologian kehitys ovat mahdollistaneet uusien innovaatioiden syntymisen mikä heijastuu monella tapaa yhteiskunnan rakenteisiin ja ihmisten käyttäytymiseen. Erityisesti Suomalaisia muutostrendejä ovat olleet väestörakenteen muutokset, globalisaatio ja liikkuvuus. Lisääntynyt maahanmuutto vaikuttaa myös väestörakenteeseen ja muuttaa yhteiskuntaamme yhä monikulttuurisemmaksi. Kuntien palvelurakennemuutoksessa pyritään tiukentuneessa julkisen menojen kasvutilanteessa turvaamaan palvelut kehittämällä uusia palveluiden tuottamis- ja järjestämistapoja sekä kumppanuuksia palvelutuotannossa. (Alila ja Kronqvist 2008, 30–31.)

Päivähoito on yhteiskunnan järjestämä hyvinvointipalvelu, jonka tehtävänä on lapsen hyvinvoinnin edistäminen (Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset 2005, 15). Laissa päivähoidon tehtäväksi on asetettu kotien kasvatustyön tukeminen (Kaskela & Kekkonen 2006, 20.) Päivähoidon mahdollisuudet pedagogisena lapsen arkea ja hyvinvointia tukevana toimijana ovat merkittävät: koskettaahan se noin puolta Suomen lapsista päivittäin. (Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset 2005, 15). Päiväkotiarjen, sen tavoitteiden ja vaikutusten tutkiminen on tärkeää. Jokainen lapsi päivähoidon piirissä ansaitsee laadukasta kehitystä eteenpäin vievää ja itsetuntoa vahvistavaa hoivaa, kasvatusta ja opetusta sekä vanhempien ja kasvattajien yhteistä kumppanuutta.

1.2 Varhaiskasvatus ja muuttuva lapsuuskäsitys

Varhaiskasvatuksen kannalta merkittävänä yhteiskunnallisina muutoksina voidaan pitää esimerkiksi lapsiperheiden elämäntilanteiden monimuotoutumista. (Alila ja Kronqvist 2008, 30–31). Viidennes lapsiperheistä on yksinhuoltajaperheitä. Viidennes kaikista lapsiperheistä elää perheissä, joissa on toimeentulovaikeuksia ja kolme prosenttia elää vakavien toimeentulovaikeuksien keskellä. Vanhempien työttömyys on monelle lapselle tätä päivää ja alkoholin väärinkäyttö on useissa perheissä viikoittaista. (Aira ym. 2014, 1-3.)

Lapsiperheiden sosiaaliset ongelmat ovat lisääntyneet viimeisten vuosikymmenten aikana (Alila ja Kronqvist 2008, 30–31). Modernin hyvinvointivaltion kehittyminen ei ole kyennyt poistamaan näköalattomuutta ja syrjäytymisuhkaa, jotka liittyvät monien ihmisten elämään. Suomalaisen perheen erityinen haaste on usein yksinäisyys. Perheet ovat pieniä, isovanhemmat osallistuvat arkeen nykyään vain harvoissa perheissä ja suvun ja naapureiden keskinäinen yhteisöllisyys on vähäistä (Cacciatore 2010, 9). Varhaiskasvatuksen henkilöstön työtehtävät ovat pedagogisesti, sosiaalisesti sekä yhteiskunnallisesti laajentuneet ja monimutkaistuneet, sillä perheiden ongelmat heijastuvat väistämättä myös varhaiskaivatuksen. (Alila ja Kronqvist 2008, 30–31). Lapsi, joka elää arkeaan toimeentulovaikeuksien keskellä tai alkoholismien ympäröimänä ei välttämättä ole valmis päiväkodin toimintatuokioon vaan tarvitsee aikuisen aikaa, ymmärrystä ja perheen tilanteeseen puuttumista. Varhaiskasvattajan työ on muuttunut rajoiltaan epämääräisemmäksi ja haastavammaksi. Perheet tarvitsevat usein kokonaisvaltaista tukea ja ohjausta (Alila ja Kronqvist 2008, 30–31).

Maarit Korhonen (2014, 54–58) kirjoittaa kirjassaan *Herää koulu*, painavaa asiaa lasten osallisuuden lisäämisestä, luovuudesta ja niistä taidoista mitä tulevaisuuden aikuiset tarvitsevat sekä mitä ja miten koulussa tulisi opettaa. Korhosen näkemyksiä voi siirtää helposti myös varhaiskasvatuksen kontekstiin. Korhonen pitää tärkeänä sitä tosiasiaa, että asioita on alettava katsoa uudelta kantilta. Opettajia pidetään innostamisen ammattilaisina, mutta mihin nykypäivän oppilaita tulisi innostaa? Kuka osaa sanoa, mitkä ovat sellaiset tiedot ja taidot, joita tällä hetkellä koulussa olevat tulevat tarvitsemaan omassa elämässään? Useiden kotimaisten ja

ulkomaisten tutkimusten valossa peräänkuulutetaan tulevaisuuden taidoiksi muun muassa luovuutta, innovatiivisuutta, ongelmanratkaisutaitoja, tiimityöskentelyä, joustavuutta, tietotekniikan taitoja, globaalia ymmärrystä, kriittistä ajattelua sekä 24/7 eli koko ajan tapahtuvaa oppimista sekä itseohjautuvuutta ja ympäristöasioista perillä olemista. Lisäksi tarvitaan informaatio- ja medialukutaitoa, omaaloitteisuutta, kykyä mukautua, tuotteliaisuutta sekä johtamistaitoja ja vastuullisuutta. (Trilling & Fadel 2009, Hautamäki 2014).

Korhonen (2014, 60) siteeraa kirjassaan Pasi Sahlbergin, suomalaisen koulun ja koulutuksen lähettilään, ajatuksia: Puolet koulun tunteista tulisi olla pakollisia ja puolet valinnaisia. Puolet pakollisia aineita pitäisi huolen siitä, että kaikki saisivat perustaidot kaikissa aineissa. Toisen puolen oppilas voisi valita itse, hyvän kieliopään omaava ottaisi lisää englantia, yrittäjähenkkinen valitsisi yrittäjyyskasvatusta, kolmas voisi ottaa puutarhatunteja. Lisäksi tarjolla voisi olla taidetta, taloutta, urheilua, keskustelutunteja, kirjallisuutta, ympäristöasioita, tietokonepelien ohjelmointia, graffittien tekemistä. Koulutuksen pitäisi kehittää kykyjä ja herkkyyksiä, ei pakottaa kaikkia samaan muottiin. Koulun tulisi valmistaa oppilaita tulevaisuutta varten. On pyrittävä siis oikeasti henkilökohtaisiin suunnitelmiin ja lukujärjestyksiin.

Professori Jarkko Hautamäki (2013) referoi nettisivuillaan onnistuneesti koulutuspolitiikasta pitämiään luentoja. Luennot liittyvät pääsääntöisesti opetussuunnitelman uudistamiseen. Hautamäki kirjoittaa eräässä referaatissaan, että koulu keskittyy tänä päivänä traditionsa pohjalta liiaksi rationaaliseen oppimiseen (tietojen oppimiseen). Lasten mielestä rationaalinen oppiminen ei ole kuitenkaan ainoa näkökulma koulussa. Lapsille koulu edustaa myös sosiaalista puolta, kavereita ym. Infomaalit tilanteet tulisikin nähdä koulussa yhä tärkeämpinä ja erityisesti ne tulisi nähdä mahdollisuutena. Professori painottaa, että jokin on muuttunut kouluissa. Ensimmäistä kertaa osaaminen on kääntynyt laskuun. Ovatko oppilaat muuttuneet? Aivot eivät ole muuttuneet. Koulun tulevaisuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää, että se, mitä koulussa opetetaan, on arvokasta oppilaiden elämässä menestymisen kannalta. Onko meillä käymässä niin, että yhä useampi menestyy muilla kuin kouluissa opituilla taidoilla? Onko työelämä muuttunut niin, että koulun tulisi muuttua?

Varhaiskasvatukseen tulee myös huomioida omalta osaltaan lapsen yksilöllisyys, ja mielenkiinnon kohteet sekä tulevaisuuden työelämän muutokset. Lisäksi on varmistettava jo lasten varhaisen kehityksen vuosina, että tulevaisuudessa tarvittavat taidot alkavat karttua lapsen mieleen pääomaksi tulevaisuutta varten. Päiväkodin kasvatushenkilökunnan tulisi pystyä muuttamaan omia työskentelytapojaan, jotta tulevaisuuteen valmentava, lasta osallistava ja yksilöllinen varhaiskasvatus todella pääsee toteutumaan.

Lapsen valinnanmahdollisuuksien lisääminen ikätasoisesti varhaiskasvatuksessa lisää motivaatioita ja sitoutumista. Ilman omaa motivaatioita ei tapahdu oppimista ja lapsen luontainen uteliaisuus saadaan helposti tukahdutettua opettajajohtoisissa valmiiksi pureskelluissa tuokioissa. Jokaisen kasvattajan vastuu on reflektoida omaa työtään ja miettiä kasvaako omassa päiväkodissa lapsia, jotka tulevat pärjäämään taitoineen tulevaisuuden aikuisina. Saavatko lapset vaikuttaa omaan arkeensa, kehittääkö arki päiväkodissa lasten luovuutta ja ongelmanratkaisutaitoja? Keskustellaanko lasten kanssa luoden yhteistä todellisuutta? Tulevaisuus tarvitsee nuoria ja aikuisia jotka osaavat ajatella kriittisesti ja itse. Yhteistyötaitojen sekä suvaitsevaisuuden opettelu korostuu päiväkodin arjessa. Me-hengen luominen ja lapsen kokemus ryhmään kuulumisesta luo pohjan työelämän vaatimuksille, jossa työtä tehdään globaalisti matkustellen, internetissä sekä paikallisesti monenlaisten ihmisten kanssa. Lasten tulee myös oppia ratkomaan ristiriitoja sekä toisten ihmisten sekä ympäristön huomioonottamista.

Lasten kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen on varhaiskasvatuksen ensisijainen ja tärkein tehtävä. Lasten hyvinvointi muodostuu fyysisen terveyden ja kasvun turvaamisesta, turvallisen ja terveellisen kasvuympäristön varmistamisesta, pysyvien ja riittävän turvallisten kiintymyssuhteiden luomisesta sekä niiden ylläpitämisestä, rakkauden ja kunnioituksen ilmapiirissä annetusta iänmukaisesta riittävän hyvästä hoidosta sekä iänmukaisen kasvatuksen ja opetuksen tarjoamisesta lapselle. Hyvällä varhaiskasvatuksella on keskeinen merkitys lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja monipuolisen oppimisen edistäjänä. Tutkimuksissa on todettu, että laadukkaassa varhaiskasvatuksessa lapsilla on tilaa ja aikaa omalle ajattelulle ja mahdollisuuksia toimia luovasti olosuhteissa, joissa ei ole liikaa ulkoisia pakotteita. Leikin ja mielikuvituksen merkitys korostuu laadukkaassa varhaiskasvatuksessa. Spontaanit,

informaalit ja lapsikeskeiset oppimistilanteet ovat pienten lasten oppimiselle luontaista ja ne tukevat varhaista oppimista ja vahvistavat itsetuntoa. Lasten osallisuus toiminnan suunnittelussa on tärkeää. Tämä ei kuitenkaan sulje pois kasvattajien ohjauksen merkitystä. (Alila ja Kronqvist 2008, 29–32.)

Länsimaissa käsitys lapsesta ja lasten kasvatuksesta sekä kotona, kouluissa ja päiväkodeissa on muuttunut viimeisen sadan vuoden aikana. Lapsuus omana erityisenä elämänvaiheena on huomattu vasta ja lasten oikeudet on tunnustettu YK:n lastenoikeuksien yleissopimuksessa 1990. (Alila ja Parrila, 2011, 22). 1900-lukua onkin luonnehdittu lasten vuosisadaksi. Kulttuuritutkimuksen, sosiologian, kasvatustieteen ja vauvatutkimuksen löydökset ovat lisänneet ymmärrystämme lapsista. Lapsuus ja itse lapsi ovat tulleet näkyvimmiksi. Suomi ratifioi yleissopimuksen ja se astui voimaan 1991. Lapsen etu tulee huomioida kaikilla hallinnollisilla tasoilla sekä valtakunnallisessa että kunnallisessa päätöksenteossa. Sen takaa myös perustuslakimme. (Kyrönlampi-Kylmänen 2007, 9.)

Lasten päivähoitoa koskevassa laissa ja asetuksessa, joka astui voimaan 1973, pyritään takaamaan hoitosuhteen pysyvyys ja hoitoaikojen sekä -paikan sopivuus. Lisäksi tavoitteena on yhteistyö kotien kanssa. Lain mukaan lapselle on tarjottava jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet. Asetuksessa mainitaan myös työntekijöiden riittävyys sekä lapsille tarpeellisen ravinnon tarjoaminen. Laissa säädetään myös, että lapsen lähtökohdat ja suotuista kasvuympäristö otetaan huomioon. Sisältöalueina luetellaan kulttuuriperintö. (Laki lasten päivähoitosta 1973.)

Päivähoitopalveluiden kehittyminen jokaisen lapsen hyvinvointia ja oppimista edistävänä varhaiskasvatuspalveluksena on tuonut mukanaan uusia osaamisen ja kehittämisen haasteita sekä varhaiskasvatustutkimuksen, -koulutuksen että arkityön tasolle. Varhaiskasvatus tarvitsee yhteisen näkemyksen siitä mitkä ovat lasten hyvinvointiin ja oppimiseen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja miten ne tulisi huomioida varhaiskasvatuksen arkikäytäntöjen ja vuorovaikutuksen kehittämisessä. (Alila, Parrila 2014, 155)

2 PÄIVÄKODIN ARJEN RAKENNUSAINEKSIÄ

Varhaiskasvatuksessa eletään arkea: syödään, ulkoillaan, leikitään ja nukutaan. Tässä luvussa pohdin arjen käsitteitä ja arjen koostumusta. Arki on myös kiinnostuksen kohteeni suhteessa tutkimukseni aineistoon. Arki on käsitteenä moniulotteinen ja sen määrittely on kirjavaa. Arki on tavanomaista jokapäiväistä elämää. Tutkija Minna Salmi (1991) on tarkastellut arkielämää tutkimuksessaan ja kuvailee käsitettä sosiologian ja filosofian teoreetikoiden kautta. Salmen mukaan teoreetikko Edmund Dahlström (1987) kuvaa arkielämällä olevan toistuva ja syklinen luonne, mikä liittyy inhimillisen elämän olemassaolon ehtoihin, ja arkielämän toiminnallinen ydin on ihmisen uusintamisessa. Arjen määritelmää on tuonut esille myös Eeva Jokinen (2005), joka kuvaa arkisuutta viidellä ulottuvuudella; arkisuus on toistoa, kodintuntua, tavan mukaisuutta, taipumusta vahvistaa totunnaisia sukupuolitapoja sekä kykyä muuntaa ulkoisia pakkotahteja omilta tuntuviksi rytmeiksi. Arjen ulottuvuudet kuvaavat Jokisen mukaan hyvää arkea. (Jokinen 2005.) Rutiinit tulevat esille, kun jokin tapahtuma on yllätyksellinen, poikkeava tai odottamaton. Arkeen sisältyy sekä rutiineja että luovuutta ja siten itsestään selvää toistuvuutta, mutta myös jatkuvaa reflektiota sekä ongelmanratkaisuja (Salmi 1991, 5).

Arki päiväkodissa on myös laaja kokonaisuus ja näin ollen vaikea määrittellä yksiselitteisesti. Päiväkodin arkiseen rytmiiin kuuluvat ruokailutilanteet, lepo, leikki, ulkoilu ja erilaiset toiminnalliset hetket sekä perushoidon eri tilanteet. Arki päiväkodissa on tänä päivänä monenlaisen tarkastelun ja kehittämisen alla. Varhaiskasvatuksessa on alettu ymmärtää, että arjen toimivuudella ja siihen panostamalla luodaan puitteet hyvälle päivälle. Onnistuneen arjen avaimia ovat hyvin toimivat päivähoitoon tulo- ja lähtötilanteet, pukemis- ja riisumistilanteet, päiväuni- ruokailu- ja ulkoilutilanteet. Arjen sujuvuuden, lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta on keskeisen tärkeää, että kasvattajat oppivat arvostamaan jokaista arjen tilannetta sinällään. (Alila & Parrila 2006, sivut). Arjesta poikkeaminen, yllätyksellisyys on myös havaittu hyväksi keinoksi kasvattaa lapsia maailmaan, jossa asiat eivät aina etene suunnitelmien mukaan. Itse olen kiinnostunut arjen arkisten ja toistuvien tapahtumien kuten ruokailu, lepo, uni jne. sijaan arjen vuorovaikutuksellisesta nä-

kökulmasta sekä lapsen kokemusmaailman tarkastelusta. Arkea käsitellessäni joudun rajaamaan laajan aihepiirin omista lähtökohdistani käsin.

Kirsi Alila ja Sanna Parrila (2011) ovat toimittaneet kokoelmateoksen varhaiskasvatuksen väitöskirjoista vuosilta 2006–2010. Väitöskirjat käsittelevät päiväkodin arkea eri näkökulmista. Olen valinnut opinnäytetyöhöni kuusi päiväkotiarjen mielestäni tärkeää elementtiä, jotka liittyvät myös kiinteästi lasten oikeuksien sopimuksen kolmeen periaatteeseen suojelu (protection), voimavarat (provision) ja osallisuus (participation). Pysin peilaamaan näitä elementtejä myös oman tutkimukseni aineistoon. Lisäksi nämä elementit ovat läsnä omassa jokapäiväisessä työssäni päiväkodissa ja ne ovat Päiväkoti Vihreä Willan varhaiskasvatuksen avaintekijöitä; kiireettömyys arjessa, vuorovaikutuksen merkitys itsetunnolle, arvot ja pedagogiset ratkaisut arjessa, tunteet ja rajat, yhteisön merkitys lapselle sekä tavallisen arjen arvokkuus.

2.1 Kiireetön arki ja lämmin vuorovaikutus lapsen itsetunnon perustana

Taina Kyrönlampi-Kylmänen (2007, 190–191) on tutkinut väitöskirjassaan Arki lapsen kokemana lapsen kokemuksia arjesta. Fenomenologisessa haastattelututkimuksessa selvisi, että lapsen rytmi eroaa aikuisen rytmistä. Lapsi yrittää muokata vanhemman arjen rytmiä itselleen sopivaksi hidastamalla ja vastustelemalla joko vanhemman tai päiväkodin henkilökunnan rytmiä. Lapsi ei ole ainoastaan sopeutuja vaan aktiivinen subjekti. Kokemuksen näkökulmasta ajatellen lapselle on tärkeää asioiden ja tapahtumien ennakoitavuus sekä tuttuus. Myös aikuisen läsnäolo, kiireetön arki ja omassa tahdissa leikkiminen nousivat tutkimuksessa esiin merkityksellisinä tekijöinä. Lapset näyttävät kokevan arjen kokonaisvaltaisesti. Kodin ja päiväkotimaailman kokemukset kulkivat heidän matkassaan paikasta toiseen siirtäessä.

Tutkimuksen mukaan lapsen tahti on joustava ja enimmäkseen hidas. Viikonloppuisin lapset kokivat, että heillä on aikaa toimia kiireettömästi ja omatahtisesti ilman vanhempien luomia aikatauluja. Vanhempien kiireellinen tahti ilmenee lapsilla

kehollisina tuntemuksina, kuten väsymyksenä ja kaipauksena vanhempiaan kohtaan.

Leikki on maailma johon lapsi uppoutuu ja näin ollen tärkeä osa arkea. Lapsen maailma täyttyy leikistä ja hänen ilonhetkensä syntyvät siitä. Leikki on lapsen sailaisuuksien maailma, jonka kokemukset jaetaan leikkikavereiden kanssa. Päiväkodin kasvattajien tulee kiinnittää huomioita siihen, että päivän aikana on riittävästi aikaa lapsen omatahtiselle kiireettömälle leikille.

Päiväkodin vertaisryhmätoiminta saattaa olla lapselle haastavaa, erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa lapsi on kiusaamisen kohteena. Kasvattajilta vaaditaan herkkyyttä ja aktiivisuutta, jotta hän ymmärtäisi lapsiryhmän vertaisuuden rakentumisen ja sen toimimisen. Kyrönlampi-Kylmäsen (2014) tutkimuksessa ilmeni, että kasvattajat kohtasivat lapsia eniten joko ristiriitatilanteissa tai toiminnan ohjaamisessa. Lapsen ja aikuisen välistä dialogia ja vuorovaikutusta tulisi jatkuvasti kehittää erityisesti isompien yli kolmenvuotiaiden lasten osalta. Päiväkodin henkilökunnan aktiivisempi, sensitiivisempi ja tietoisempi rooli suhteessa lapsen leikkiin edesauttaisi tiiviimmän vuorovaikutussuhteen syntymistä lapsen kanssa. (Kyrönlampi-Kylmänen 2014, 193).

Itsetunto rakentuu vuorovaikutussuhteissa. Kodissa luodaan perusta itsetunnolle, jonka jälkeen työtä jatkavat lasta hoitavat aikuiset. Myöhemmin kaverisuhteet tulevat tärkeiksi itsetunnon rakentajina. Itsetunnon vahvistavassa vuorovaikutuksessa on oltava pääasiassa myönteinen sävy ja siihen on sisällyttävä lapsen henkilökohtaista huomiointia. Itsetunnon vahvistamisen lähtökohta onkin se, että lapsi tuntee itsensä rakastetuksi, arvostetuksi ja hyväksytyksi juuri sellaisena kuin hän on. Lapsen on saatava arjessa aikuiselta jakamatonta, henkilökohtaista huomiota. Fyysinen läheisyys ja koskettaminen ovat ihmisen perustarve ja vahvin viesti lapselle, ehdottomasta rakkaudesta. Sanaton viestintä voi myös olla lapsen henkilökohtaista huomioimista. Isossakin lapsiryhmässä kasvattajan sanaton viesti, hymy, lämmin katse tai kosketus ohi kulkiessa, viestittää lapselle helposti, että olet tärkeä.

Lasten itsetuntoa vahvistavaan ilmapiiriin liittyy olennaisesti se, että kasvattaja on lasten saatavilla silloin, kun tämä tarvitsee aikuista. Käytännössä tämä tarkoittaa

henkistä läsnäoloa ja aitoa kiinnostusta lasten ajatuksia ja tekemisiä kohtaan. Kasvattajat vaikuttavat myös omalla esimerkillä – käyttäytymisellään ja vuorovaikutustavoillaan – ilmapiirin muodostumiseen. (Koivisto 2011, 44–48.)

Päivi Koivisto tutki (2011, 51) väitöskirjassaan kasvattajien ja lasten välisiä vuorovaikutussuhteita eräässä päiväkodissa. Tutkimuksen myötä päiväkodin aikuiset loivat uudet arvot työlleen, joita olivat, olemassaolon oikeutus, vuorovaikutuksen arvostaminen, kiireettömyys ja lasten yksilöllisyyden arvostaminen. Uudet arvot synnyttivät uusia pedagogisia ratkaisuja ja hyvää arkea ja päivittäin toistuvia tilanteita alettiin arvostaa toimintatuokioiden sijaan. Kasvattajat joustivat aikaisempaa enemmän suunnitelmissaan ja alkoivat suosia pienryhmätoimintoja ja hyödyntää niin sanottuja vapaita toimintahetkiä lasten kanssa olemiseen. Päivään haluttiin luoda kiireettömyyttä ja leikille järjestettiin enemmän mahdollisuuksia. Lapsen yleisen itsetunnon vahvistuminen mahdollistuu, kun kaikki arjen tilanteet nähdään arvokkaina ja kasvattajat ovat niissä kaikissa aidosti läsnä. Tutkimuksessa selvisi, että lapset arvostivat juuri samoja asioita, joihin tutkimuksen aikana kiinnitettiin huomiota. Haastatteluiden perusteella lapset arvostivat aikuisten ystävällisyyttä, huolenpitoa ja välittämistä. Lapsista tuntui hyvältä, kun aikuinen kuunteli ja antoi yksilöllistä huomiota. Lapsille oli tärkeää kiireetön ja lämminhenkinen yhdessäolo. Hyvin arkiset puuhut aikuisten kanssa olivat lapsille merkityksellisiä.

2.2 Yhteisö, tunteet ja rajat

Kasvattajilla on oikeus näyttää kaikenlaisia tunteita lapselle, negatiivisiakin, kunhan muistaa säilyttää tietynlaisen maltillisuuden. Lasten on hyvä nähdä, että ihmiset eivät ole tunteettomia, vaan tunteet kuuluvat elämään. Lapset oppivat myös aikuisilta miten tunteita voi ilmaista ja hallita. Hallinnan tunteen kehittymiseksi lapsella on oltava rajat ja säännöt. Aikuisen tehtävä on saada lapsi ymmärtämään miksi yhteisistä säännöistä arjessa on syytä pitää kiinni. Konfliktitilanteissa aikuisen on hyvä laskeutua lapsen tasolle, katsoa silmiin ja mahdollisuuksien mukaan viedä lapsi tilaan, jossa asia voidaan selvittää kahden kesken. Lapsen on koettava onnistumisten lisäksi jonkin verran epäonnistumisia, jotta itsetunnon kehitys ei käänny narsistiseen suuntaan. Lapsen on tiedettävä minkälaista käyttäytymistä

häneltä odotetaan ja mitä rajojen rikkomisesta seuraa. Näin lapsi oppii kontrolloimaan omaa käyttäytymistään ja arvioimaan mitä seurauksia käyttäytymisellä on. (Koivisto 2011, 53–54.)

Ystävyyssuhteiden sekä lasten leikin ja vuorovaikutuksen tukeminen arjessa muodostaa perustan yhteisöllisyydelle eli toinen toisiltaan oppimiselle. Lasten keskinäisissä vuorovaikutussuhteissa tapahtuu paljon oppimista, jolloin oppimisen tapa on sosiaalinen; oppiminen tapahtuu yhdessä toimimisen sivutuotteena. (Strandell 1995, 182.) Päiväkodin arjessa lapset käyvät keskenään neuvotteluja esimerkiksi leikkikavereista tai toiminnan etenemisestä. On tärkeää, että kasvattajat tietoisesti harjaannuttavat lasten neuvottelutaitoja päiväkodin arjessa. Lapsia tulisi ohjata perustelemaan omia näkökantojaan, jakamaan ajatuksiaan, tekemään kompromisseja sekä vaatimaan perusteluja. Näin ollen lapset oppivat myös ristiriitatilanteiden ratkomista aikuisen ohjauksessa. Neuvottelutaitojen oppinen sekä kaikkien tasavertainen osallistuminen luovat pohjan yhteisölliselle oppimiselle. Yhteisön jäsenyyden kokeminen tunnetasolla on lapselle erittäin tärkeää. Johonkin kuulumisen tunne, merkityksellisyyden kokemus ja yhteenkuuluvuus ovat yhteisöllisyyden tunnetta. (Koivula 2006, 131–136.)

2.3 Yhteiskunnan muutokset heijastuvat päivähoiton arkeen

Varhaiskasvatuksessa eletään tietynlaista murrosta joka heijastuu päiväkodin jokapäiväiseen arkeen erilaisin muutospainein. Varhaiskasvatuspalvelun perimmäinen tarkoitus on aikojen saatossa myös muuttunut. Päivähoitopalvelukäsitettä, joka korosti palvelun ydintarkoituksena lapsille heidän vanhempien ja työn tai opiskelun ajaksi järjestettyä korvaavaa hoivaa, käytettiin pääsääntöisesti vielä 1980-luvulla. Päivähoitopalvelua ei hahmotettu lapsen vaan lähinnä vanhempien ja heidän oikeuksiensa kautta. Varhaiskasvatuksen kannalta merkittävä muutos käynnistyi subjektiivisen päivähoito-oikeuden (laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36,11a§) myötä. Subjektiivinen päivähoito-oikeus perustuu aivan uudelleenlaiseen varhaiskasvatuksen ydintarkoitukseen. Varhaiskasvatuspalveluiden ydintarkoitus ei ole enää vanhempien työssäkäynnin mahdollistaminen vaan, vaan ennen kaikkea jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen suunnitelmallinen ja ta-

voitteellinen edistäminen. Näin suuri palvelun ydintarkoituksen muutos on johtanut isoihin muutostarpeisiin koko palvelutarjonnan, varhaiskasvatusosaamisen ja työmenetelmien kehittämisessä.

Arjen työntekijän näkökulmasta varhaiskasvatukseen kohdistuvat muutospaineet saattavat näyttäytyä ristiriitaisina. Toisaalta toimintaa pitäisi kehittää yksilöllisempään suuntaan ja samalla lapsiryhmiä suurennetaan ja henkilöstöresursseja tiukennetaan. Yksilölähtöinen varhaiskasvatus ei sulje pois ryhmän ja vertaissuhteiden merkitystä arjessa. Se kyseenalaistaa kuitenkin ryhmä- ja aikuisjohtoisen toiminnan ja toiminnan suunnittelun perusteet sekä nostaa esiin uudenlaisia ydinalueita henkilöstön ammatillisuuden hahmottamiseen ja työmenetelmien kehittämiseen. Lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta ei ole oleellista se minkälaista toimintaa kasvattajat suunnittelevat vaan tärkeintä on kasvattajien kyky tunnistaa kunkin lapsen yksilölliset tarpeet ja hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta keskeiset tekijät ja huomioida ne kokonaisvaltaisesti päiväkodin arjen eri tilanteissa. Yksilölähtöiseen varhaiskasvatukseen siirtyminen on tuonut kasvatustyöhön uusia työvälineitä ja menetelmiä. Valtakunnallisessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Vasussa) (Stakes 2003, 2005) korostetaan systemaattisen lapsihavainnoinnin, lapsikohtaisen suunnittelun, varhaiskasvatusympäristön jatkuvaa arviointia ja muokkaamista lasten mielenkiinnon mukaan sekä lapsen mahdollisuutta toimia pienryhmissä.

Stina Akola (2007) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan lasten osallisuutta päiväkodin toiminnassa Suomessa ja saksassa. Akolan (2007) tutkimus osoitti, että lasten osallistuminen päiväkodin toimintaan oli suomalaisen aineiston perusteella pirstaleista ja jäsentymätöntä. Lasten osallistuminen, kuuleminen ja vaikuttaminen nähtiin ikäperusteisena, jolloin lapsen ikä koettiin esteeksi osallistumiselle. Tulosten mukaan aikuisten kontrolli oli voimakasta myös niissä asioissa, jotka koettiin lasten vaikuttamisen alueiksi. Tällainen oli esimerkiksi vapaa leikki. Toiminnan suunnittelu suomalaissa päiväkodeissa oli aikuislähtöistä. Suomalaisen päiväkotikulttuurin pohja on luotu 1970-luvulla. Kivijalaksi muodostuneista tavoista ja ajattelumalleista on vaikea päästä eroon. Uudistumisen henki on kuitenkin vallallaan suurimmaksi osaksi varhaiskasvatuksen kentällä. Ymmärrys siitä, että päiväkodin henkilökunnan ensisijaisena tehtävänä on olla aktiivisesti läsnä arjessa ja mahdol-

listaa lasten omista aloitteista käynnistyvää toimintaa, ei määrittää toimintaa lasten puolesta, on lisääntynyt. Hyvin suunniteltu, lasten kiinnostuksesta ja tarpeista käsin muokattu päiväkotiympäristö tarjoaa lapselle haastavaa ja mielekäästä tekemistä ja vapauttaa kasvattajien resursseja arjen havainnointiin ja lasten yksilölliseen ohjaamiseen. Lapsille tulee antaa tilaa kysyä, havaita, ihmetellä, toimia ja oppia ympäristössään ilman, että aikuinen tukahduttaa lasten toimintaa liiallisella ohjauksella, opettamisella ja rajoittamisella (Alila & Parrila 2006, 164–165).

3 PÄIVÄKOTI VIHREÄ WILLA: SUOJELUA; VOIMAVAROJA JA OSALLISUUTTA

Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa koko yhteiskunnan pitämään huolta lapsiväestöstä. Kuvaan tässä luvussa päiväkotivihreä Willan toimintaa ja arvoja lastenoikeuksien julistuksen kolmen näkökulman, suojelu, voimavarat sekä osallisuus kautta. Näin ollen saan kuvattua sekä yksikön toiminnan lähtökohdat sekä esitellyä teorialähtöisen sisällönanalyysini teorialähtökohdat. Lapsen oikeuksista huolehtimalla, turvataan myös hänen hyvinvointinsa. Lapsi tarvitsee suojelua, huolenpitoa ja osallisuutta (Oulasmaa 1994, 109). Tuntui luontevalta kytkeä lasten oikeudet päiväkotikuvaukseen, sillä niiden avulla on helppo kiteyttää ytimekkäästi päiväkotivihreä Willan toimintaperiaatteet. Toisaalta haastan itseäni tekstiin, joka ei mukaile suoraan varsinaista päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa, johon on kirjattu jokapäiväistä toimintaamme ohjaavat arvot ja toimintaperiaatteet.

3.1 Suojelu

Protection (suojaus) näkökulma korostaa lapsista huolehtimista. Siihen kuuluvat seuraavat osa-alueet; terveys, turvallisuus, läheisyys, hyväksyntä ja lähiverkostot (Kiili 1998, 23). Ihmisellä on tarve kuulua jäsenenä sosiaalisten suhteiden verkostoon, jossa toisistaan pitäminen ja välittäminen ilmaistaan. Yksi tärkeä alue on lasten sosiaalisiin suhteisiin ja yhteisöihin liittyvät mielipiteet ja kokemukset. Voidaan pohtia, miten lapset suhteuttavat omia tavoitteitaan ja toiveitaan arkielämän kokemuksiin (Törrönen 2001, 28). Suojelun näkökulman huomioiminen varhaiskasvatuksessa luo perustan kaikelle toiminnalle. Hyvä perushoito, turvalliset tilat ja lämpimät ihmissuhteet ovat lapsen suotuisan kehityksen avaintekijöitä.

Puhtaan ja terveellisen ravinnon merkitys terveydelle on korostunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Luomu- ja lähiruoka vastaavat päiväkotivihreässä Willassa tähän haasteeseen. Lapsille tarjotaan mahdollisimman puhdasta ja terveellistä ravintoa. Ekologisuus on myös osa turvallisuutta. Rakennuksen maalit ovat myrkyttömiä ja lelut pyrittiä valitsemaan kestävästi ja eettiset arvot huomioiden.

Päiväkodin henkilökunta koostuu yhdeksästä kasvattajasta, joilla jokaisella on omat vahvuudet ja ominaiset tavat toimia. Lapsille tämä tarkoittaa mahdollisuutta löytää arjesta juuri hänelle tärkeimmät ja läheisimmät aikuiset. Jokainen niin lapsi kuin aikuinen hyväksytään omana ainutlaatuisena itsenään. Päiväkodin lapset ja aikuiset muodostavat yhteisön, jossa riittää läheisyyttä, syyliä ja turvallista kanssakäymistä. Arkea arvostetaan itsessään. Rutiinien merkitys on tärkeä, mutta innovatiivisuudelle ja yllätyksellisyydelle jätetään tilaa. Leikkiä ja lapsen omaehtoista toimintaa tuetaan ja siihen kannustetaan.

3.2 Voimavarat

Provision (voimavarat) näkökulma tarkoittaa yhteiskunnan tasolla sitä, että lasten taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet ovat mahdollisimman täysimääräisesti heidän käytettävissään (Lastensuojelusta kohti lapsipolitiikkaa 1995, 29). Voimavaroilla tarkoitetaan esimerkiksi laadukasta päivähoitoa, omaa rahaa ja pääsyä erilaisiin tiloihin ja paikkoihin. Valvoessaan periaatteiden toteutumista lapsen oikeuksien komitea on suositellut Suomea perustamaan integroidun valvontajärjestelmän samantasoisten hyvinvointipalvelujen takaamiseksi kaikille lapsille (Ulkoasiainministeriö 2003, 7).

Soccan (Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus) julkaisemassa Lapsen voimavarat hyvinvoinnin edistäjinä artikkelissa (2013) esiteltiin VKK-Metron (Pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö) toteuttama tutkimus Alle kouluikäisten lasten hyvinvoinnin tukeminen vanhempien, päivähoidon ja neuvolan yhteistyöllä. Tutkimuksen pohjalta oli koottu yhteen 4 kategoriaa lapsen voimavaroille. Esittelen ne lyhyesti, sillä koen Provision (voimavarat) näkökulman haasteelliseksi soveltaa päiväkotiin ilman avaavaa esimerkkiä siitä mitä sillä voidaan päiväkodissa esimerkiksi tarkoittaa. Kategoriat olivat; sosiaaliset voimavarat, inhimilliset voimavarat, materiaaliset ja kulttuuriset voimavarat. Sosiaaliin voimavaroihin katsottiin kuuluvan hyvät vuorovaikutustaidot, luottavainen suhtautuminen, kyky toimia vuorovaikutuksessa sekä kyky ottaa kontaktia toisiin ihmisiin ja osoittaa empatiaa. Inhimillisiä voimavaroja olivat mm. oppimisvalmiudet, kielelliset - motoriset taidot, leikkitaidot sekä tunneilmaisu. Materiaalisia voimavaroja olivat mm. lap-

sen hyvinvointia edistävät tilat, tavarat ja fyysinen järjestys. Kulttuurisina voimavaroina pidettiin taitoa sopeutua erilaisiin toimintakulttuureihin ja siihen liittyviin sääntöihin ja ohjeisiin. (Salmi & Lipponen 2013, 20–25.)

Sosiaaliset suhteet ovat tärkeä osa lasten voimavaroista. Niiden saavutettavuudella ja laadulla on tärkeä merkitys lasten hyvinvoinnille. Perhe on lapsen ensimmäinen ja tärkein kasvukonteksti. Perheiden sosiaalinen yhdessäolo on kuitenkin usein ajallisesti ja paikallisesti määritelty. (Kiili 1998, 18.) Usein sitä määrittää yhteiskunta- ja elinkeinoelämä vanhempien työn ja harrastusten kautta. Tässä tilanteessa päivähoiton tarjoamalla laadukkaalla varhaiskasvatuksella on avainasema lasten elinoloista seuraavien erojen tasoittajana ja kaikkien lasten yhtäläisten kehittymismahdollisuuksien turvaajana.

Päiväkoti Vihreän Willan varhaiskasvatus pyrkii omalta osaltaan kehittämään ja ylläpitämään lapsen voimavaroja kokonaisvaltaisesti. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan päivittäin. Lasten keskinäiset ystävyyssuhteet ovat avainasemassa vuorovaikutustaitoja harjoiteltaessa. Eri-ikäisten lasten toimiminen yhdessä kehittää erinomaisella tavalla empatiakykyä. Isommat lapset hoivaavat ja huolehtivat pienemmistään ja pienemmät lapset saavat mallin miten päiväkodissa toimitaan, toinen toisistaan huolehtien.

Metsäretket ovat oiva tapa kehittää motoriikkaa. Retket ovatkin säännöllinen osa arkea. Lisäksi lapsia kannustetaan yrittämään ja kehittämään omia motorisia taitoja kiipeilemällä, hyppimällä jne. Usein aikuiset hidastavat motoristen taitojen kehitystä kieltämällä lasta esimerkiksi juoksemasta tai yrittämästä erilaisia taitoa vaativia temppua, vedoten turvallisuuteen. Lapsi saa siis yrittää, aikuinen on lähellä ja turvaa lapsen yrityksen. Erityisesti alle kolmivuotiaiden lasten motoristen taitojen on huomattu kehittyvän vauhdilla mallioppimisen ansioista. Mitä isot edellä, sitä pieni perässä. Turvallisuus on Vihreän Willan toiminnan lähtökohtana, lasta ei kuitenkaan turhaan rajoiteta. Jokainen sääntö käsitellään työyhteisössä ja sille mietitään pedagoginen perustelu. Esimerkiksi juokseminen sisällä on usein kiellettyjen toimintojen listalla. Työyhteisö on kuitenkin yhdessä päättänyt ymmärtää lapsen luontaista tapaa liikkua juosten esimerkiksi siirtymätilanteissa. Päätös sinkoilu

on tietysti asia erikseen. Päiväkotiryhmän toimintaan ja kulttuuriin liittyy kasvattajien arvoja ja asenteita ja tästä syystä säännöt ja normit on hyvä tehdä näkyväksi ja perustella yhteisen ymmärryksen kautta miksi jotakin pidetään tavoiteltavana ja jotain muuta taas ei. Säännöt ja normit, myös pedagogiset tavoitteet ja toimintatavat voidaan nähdä sekä virikkeinä, että rajoitteina. (Leinonen, Venninen & Ojala 2011, 84.)

Oppinen on prosessi ja sitä tapahtuu kaikissa päivän toiminnoissa. Arjen askareet ovat yhtä tärkeitä oppimistilanteita kuin pedagogiset opetushetket. Lapselle tarjotaan ikätasoisia virikkeitä leikkeihin. Ajatus siitä, että esimerkiksi ”kukaan alle kolmevuotias ei vielä osaa leikkiä pikkulegoilla”, on purettu. Jokainen lapsi on yksilö ja kasvattajan vastuulla on tunnistaa jokaisen lapsen herkkyyks oppimiseen ja tätä kautta kognitiivisen kehityksen etenemiseen. Fyysinen ympäristö viestii siitä, uskovatko kasvattajat lapsen kykyihin toimia itsenäisesti (Leinonen ym. 2011, 84.)

Päiväkodissa on aina erilaisia sääntöjä esimerkiksi siitä mitä saa tehdä ja mitä ei. Säännöt velvoittavat niin lapsia kuin aikuisia. Arki on pyritty organisoimaan siten, että jokaisen lapsen yksioöllinen rytmi ruokailuajoista nukkumisen ajankohtaan voidaan huomioida. Arjen soljuminen ja lasten hajauttaminen pieniin ryhmiin päivän aikana helpottaa kasvattajien työtä. Aikaa vapautuu keskusteluille, ihmettelulle ja läheisyydelle lasten kanssa. Konfliktitilanteet nähdään oivina oppimistilanteina, joissa aikuinen auttaa ja ohjaa lasta. Lasten tekemät pienet valinnat arjessa merkitsevät vastuuta; minun päätökselläni oli merkitystä, mutta se myös velvoittaa minua pitämään sovitusta kiinni. Kasvatustavoitteena päiväkotiki Vihreässä Willassa onkin kasvattaa itsenäiseen ja kriittiseen ajatteluun kykeneviä, vastuuntuntoisia, yrittelijäitä nuoria ja aikuisia, jotka tulevat toimeen globaalissa maailmassa ymmärtäen ja kunnioittaen erilaisuutta sekä kyeten rakentamaan vuorovaikutukseen ympärillä olevien ihmisten kanssa.

3.3 Osallisuus

YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksessa vuodelta 1989 osallisuus mainitaan kaikkiaan kuudessa eri artiklassa. Oikeudet osallisuuteen käsittelevät lapsen iden-

titeetin kehittymistä, autonomiaa, valinnan vapautta ja osallistumista itseään koskevaan päätöksen tekoon. Niiden tulisi toteutua lapsen kaikilla elämän alueilla, myös kodin ulkopuolisessa kasvatuksessa jo taaperosta lähtien. (Lasten oikeuksien yleissopimus, 1989). YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen myötä lapsi ei ole enää vain huolenpidon, hoivan ja suojelun passiivinen kohde, jonka elämää suuntaavat ja siitä päättävät lait, instituutiot, kasvatuksen ammattilaiset ja vanhemmat. Lapset on tunnustettu aktiivisina elämäänsä, oppimistaan ja tulevaisuuttaan muovaavina yksilöinä, jotka tarvitsevat ohjausta ja tukea. Heidän näkemyksensä omasta parhaastaan ja oppimisen kautta kasvava kyvykyys tehdä päätöksiä merkitsevät sitä, että heillä on oikeus ilmaista itseään ja tulla kuulluksi. (Percy-Nigel ja Smith 2010, 12–15).

Participation (osallisuus) on periaate, jonka mukaan lapsilla on itsellään oikeus osallistumiseen ja osallisuuteen. Se tarkoittaa, että lapset ovat ajattelevia yksilöitä ja oman elämänsä subjekteja. Lasten oikeuksien sopimus (1994) edellyttää, että lapsilla on oikeus osallistua heidän omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin kypsyytensä ja ikä huomioiden. (Lastensuojelusta kohti lapsipolitiikkaa 1995, 33.) Lapset tarvitsevat aikuisiin nähden erityistä suojelua ja huolenpitoa sekä positiivista erityiskohtelua aktiivisena yksilönä (Ulkoasiainministeriö 2003, 16). Täysimääräisen osallisuuden toteutuminen edellyttääkin, että aikuiset jaksavat kuunnella lasta ja ottavat huomioon heidän näkemyksensä ja pyrkimyksensä.

Lapsen osallisuus on sana, jota käytetään paljon varhaiskasvatusta koskevissa keskusteluissa. Tieto siitä toteutuuko se todella päiväkotien arjessa, on vielä kysymysmerkki. Oikeus osallisuuteen on tiedostettu ja tunnustettu asia niin päivähoitosta päättävien poliitikkojen, tutkijoiden, kouluttajien ja käytännön toteuttajien keskuudessa. Lapsen osallisuus arkipäivän rutiineissa jää silti helposti huomiomatta. Rutiinit ja aikataulut voivat määrittää lapsen päivää tiukasti. (Nylund 2009, 32.) Vapaa-aika päiväkodissa on usein leikkiä, jota pidetään lapselle ominaisena toimintana (Strandell, 1996, 9). Leikki katkeaa usein rutiineihin tai perushoitotilanteeseen aikuisen päätöksellä, eikä lapsilla ole valinnanmahdollisuuksia eikä edes mahdollisuutta esittää näkemystään näistä päivittäin toistuvista toiminnoista. Toimintatavat ja toisaalta päivähoitoon kuuluvat rakenteet vaikuttavat siihen, miten lasten ääni kuuluu arjessa. Varhaiskasvattajien vastuulle jää pysähtyä pohtimaan

työtapaan ja tarjota lapsille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa arkeen. (Nyland 2009, 33 ja 36–37.)

Päiväkoti Vihreässä Willassa lapsi nähdään aktiivisena toimijana, jolla on todellisia mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja vaikuttaa arkeensa ikätasoisesti. Lapset saavat tehdä pieniä ikätasoon sopivia valintoja arjessa. Lapset voivat esimerkiksi valita tekemisiään, kavereitaan, leikkipaikkojaan tai esimerkiksi ulkoilun ajankohdan. Arki on pyritty luomaan joustavaksi, että lapsen omat valinnat mahdollistuvat. Aikuisilta vaaditaan rohkeutta nähdä lapsen osallisuus mahdollisuutena. Toisinaan aikuisen suunnitelmista luovutaan ja katsotaan asioita uudelta näkökulmalta. Päiväkotiympäristö on sisustettu ja rakennettu siten, että lapilla olisi monipuoliset mahdollisuudet omaehtoiseen leikkiin. Lelut ja esimerkiksi askartelutarvikkeet ovat lasten saatavilla. Lapsia otetaan mukaan myös päätöksentekoon, projektien suunnitteluun sekä heille annetaan ikätasoisesti erilaisia vastuutehtäviä. Eri-ikäiset toimivat päiväkodissa yhdessä minkä on havaittu lisäävän suvaitsevaisuutta. Pienet ja isommat lapset oppivat nopeasti toimimaan yhdessä. Vihreä Willa on kuin pieni yhteiskunta, jossa lapsia ei erotella toisistaan iän mukaan vaan toiminnan organisointi ja pienissä ryhmissä toimiminen perustuvat muihin lähtökohtiin, kuten kaverisuhteisiin, mielenkiinnon kohteisiin, sisaruussuhteisiin.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyöni tavoitteena oli luoda käsitys päiväkotia Vihreä Willan vanhempien näkemyksistä hyvästä arjesta heidän lapsilleen. Toiveenani oli tehdä tutkimus, joka hyödyttäisi sekä omaa työtäni alkavana päiväkotiyrittäjänä sekä varhaiskasvatuksen kentällä toimivia laajemminkin. Päiväkoti Vihreän Willan perheiden voidaan katsoa otantana edustavan tämän päivän vanhempien ääntä. Tutkimustuloksiini perustuen suurin osa perheistä on halunnut lapselleen jotain uutta ja perinteisestä poikkeavaa kasvatusta ja opetusta valitessaan lapselleen päiväkodiksi Vihreän Willan. Uskon, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat hyödyntää tätä ääntä, yhtenä näkökulmana, kehittäessään omaa työtään. Halusin kytkeä tutkimukseeni palasia yhteiskunnan muutoksista, joiden kautta syntyvät tarpeelle uudelta palvelusta, joka ottaa huomioon lapsen ja perheen kokonaisvaltaisesti valmentaa ja kasvattaa lapsista aktiivisia, itseensä luottavia ja ympäristöstään välittäviä nuoria ja aikuisia tämän päivän maailmaan. Onhan tästä tarpeesta ja visiosta syntynyt Päiväkoti Vihreä Willa.

Pohdin erilaisia vaihtoehtoja tutkimukseni toteuttamiseksi. Halusin tavoittaa jokaisen sillä hetkellä asiakkaana olevan perheen (27), joten haastattelu tuntui mahdolliselta laajan otannan vuoksi. Toteutin aineistonkeruun lopulta laadullisena kyselynä Päiväkoti Vihreä Willan perheille. Kyselytutkimuksen etuna pidetään, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Tutkimukseen voidaan saada useita henkilöitä ja kysyä voidaan monia asioita. Kysymyksiä lomakkeessa oli lopulta jopa 16. Riskeinä kyselyssä on sen mahdollinen pinnallisuus. Esimerkiksi ei voida olla varmoja miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen tai tutkimuksen kysymykset voivat olla huonosti muotoiltuja. (Hirsjärvi, Remes & Ajavaara 2007, 190.) Tein perinteisestä määrällisestä eli kvantitatiivisesta kyselystä poiketen laadullisen, pelkkiä avoimia kysymyksiä sisältävän kyselyn, sillä halusin olla johdattelematta vastaajia liiaksi omien oletuksieni suuntaan. Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat tutkimuksen tiedon hankinnan kokonaisvaltaisuus. Tietoa kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Tutkimuksessa suositaan ihmisiä tiedonkeruun instrumentteina eli tutkija luottaa enemmän omiin havaintoihin tutkittavasta kuin esimerkiksi käyttäisi mittausvälineitä. Lisäksi tutkija pyrkii paljastamaan aineistosta odottamattomia seikkoja. Lähtö-

kohtana on aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavien näkemykset eli ”äänet”, pääsevät esille, sillä kohdejoukko on usein valittu tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotosta käyttäen. Tutkimuksessa ilmenevät tapaukset käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan siitä lähtökohdasta käsin. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.)

Ennen lomakkeiden lähettämistä lokakuussa 2013, soitin jokaiseen perheeseen, ja kerroin tulevasta tutkimuksestani ja esittelin sen tarkoituksen. Lähetin yhteensä 27 kyselylomaketta sähköisessä muodossa, joista sain takaisin 24. Poimin jokaisen perheen yhteystiedot sekä sähköpostiosoitteet Päiväkoti Vihreään Willaan saapuneista päivähoitohakemuksista. Kyselylomakkeen avulla halusin selvittää vanhempien näkemyksiä hyvästä arjesta päiväkodissa. Sain lämpimän vastaanoton puheluihini ja vanhemmat innostuivat mahdollisuudestaan vaikuttaa perusteilla olevan päiväkodin arkeen ja toimintakulttuuriin omista lähtökohdistaan käsin.

Kyselylomakkeen kysymykset muotoutuivat sekä opinnäytetyöni että päiväkotivihreän Willan tavoitteiden ja tarpeiden pohjalta. Tiedetäänhän tutkimuksenkin valossa miten tärkeää päiväkodin ja perheen välinen yhteistyö on. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 31) määritellään, että vanhempien tulee voida vaikuttaa päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Vanhempien ja kasvattajien tulee tehdä töitä yhdessä, sillä molemmilla on olennaista ja tärkeää tietoa lapsesta (Kaskela & Kekkonen 2008, 19). Päiväkoti Vihreää Willaa oltiin käynnistämässä kysymyksiä miettiessäni ja muotoillessani. Olin innokas selvittämään vanhempien ajatuksia, pelkoja ja toiveita, uutta käynnistymäisillään olevaa toimintaa kohtaan sekä saamaan tietoa juuri heidän lapsistaan. Liikeidean aluilleen saattaminen tarvitsee onnistuakseen vahvaa tietämystä ja ymmärrystä asiakkaiden, tässä tapauksessa perheiden ja lasten, tarpeista. Halusin antaa Vihreän Willan perheille todellisen mahdollisuuden päästä vaikuttamaan omilla toiveillaan ja näkemyksillään Päiväkoti Vihreän Willan toimintaan ja samalla tuottaa yleisen tason tietoa siitä, millaisia käsityksiä vanhemmilla on lasten päiväkotiarjen ja tarpeiden suhteen.

Päiväkoti Vihreä Willan toimintaa raamittavat tärkeimmät arvot ovat ekologisuus sekä yhteisöllisyys. Ekologisuus on arvovalinta joka kulkee läpileikkauksena kaikkialla päiväkodissa, ruoassa, toiminnassa, materiaaleissa ja valinnoissa. Lelut on

pyrityt valitsemaan mahdollisimman kestävästä materiaaleista, päiväkodin pihalelut ovat sertifioitua puuta, sisä- ja ulkomaalit ovat myrkyttömiä, ruoka on luomu- ja lähiruokaa jne. Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan päiväkodissa sitä, että perinteisiä, ikäsidonnoisia, päiväkotiryhmiä ei ole. Toiminta tapahtuu porrastaen eri-ikäisistä muodostuvissa pienryhmissä. Arki on organisoitu siten, että lapsen henkilökohtainen rytmi pystytään huomioimaan, omaehtoinen leikki mahdollistuu lapsille suunnatussa ympäristössä sekä siten, että kaikenikäiset lapset voivat toimia yhdessä toinen toisiltaan oppien. Lasta tuetaan yritteliäisyyteen ja itsenäiseen ajatteluun antamalla lapsille mahdollisuuksia vaikuttaa omaan arkeensa pienin valinnoin.

Kysymyksiä muotoillessani lähdin luonnollisesti liikkeelle päiväkodin arvoista. Ekologisuuden katsoin kuuluvaksi ravinnon, ympäristön sekä esimerkiksi luonnossa oleilun metsäretkien muodossa. Yhteisöllisyyden merkitystä perheille selvitin suoraan aiheeseen räätälöidyllä kysymyksellä. Lisäksi olin kiinnostunut perheiden perusteluista valita Vihreä Willa heidän lapsensa hoitopaikaksi ja siitä oliko vanhemmillä aiempia kokemuksia päivähoitopalveluista. Päiväkodin ja perheiden välinen yhteistyö sekä vanhempien halu vaikuttaa päiväkodin toimintaan olivat myös aiheina kysymyksissäni. Suurin kiinnostukseni kohdistui vanhempien toiveisiin ja näkemyksiin hyvästä arjesta, päiväkodin palvelunäkökulmasta, lasten osallisuudesta sekä lasten tärkeistä tulevaisuuden taidoista.

4.1 Kyselyaineiston analyysi teorialähtöisesti

Sain kyselytutkimukseeni syvälliset ja moninäkökulmaiset vastaukset. Kyselylomakkeeni on verrattain pitkä ja kaikki kohdat olivat avoimia, joten riskinä saattoi olla vastaajan väsyminen ja motivaation loppuminen. Tutkimukseni aihe oli kuitenkin vastaajille, pääsääntöisesti perheen äidille, henkilökohtainen, joten uskon motivaation syntyneen puhtaasta halusta vaikuttaa oman lapsensa arkeen tulevassa toiminnassa Päiväkoti Vihreässä Willassa.

Sain vastaukset joulukuun puolella välissä 2013. Päiväkoti Vihreä Willa aukaisi ovet asiakkaille 2.1.2014 ja työni päiväkotiyrittäjänä alkoi. Jouduin hautamaan vastaukset syväälle työpöydän laatikkoon, odottamaan otollista hetkeä niiden analyysiin. Luin vastaukset kuitenkin heti saatuaani läpi ja tein niistä tiivistelmän, jotta ta-

voite perheiden mahdollisuudesta vaikuttaa päiväkodin toimintaan, heti alkumetreiltä saakka, toteutui. Pedagogiset illat koko työyhteisölle kerran kuukaudessa olivat oiva paikka käsitellä perheen toiveita ja ajatuksia kyselyn pohjalta.

Jäin opintovapaalle 29.9.2014 jolloin aloitin intensiivisen opinnäytetyön kirjoitusprosessin. Etsin perheiden vastaukset käsiini ja aloin tutkia niitä systemaattisesti päivittäin teoriaosuuden kirjoittamisen lomassa. Pohdin paljon millä keinolla lähtisin aineistoani analysoimaan. Periaatteessa olisin voinut rakentaa työni aineistosta käsin, niiden teemojen ympärille, jotka aineistosta nousivat (Puusa & Juuti 2011, 49–51.) Päädyin kuitenkin yhteistyössä opinnäytetyötä ohjaavan opettajani kanssa hyödyntämään teorialähtöistä lähestymistapaa käyttämällä hyödyksi YK:n lasten oikeuksien sopimusta ja sen kolmea pääperiaatetta, suojele (protection), voimavarat (provision) ja osallisuus (participation). Nämä periaatteet sopivat hyvin päiväkotiti Vihreä Willan toiminnan arvoihin. Kytinkin periaatteet opinnäytetyöni teoriaosuuteen ja peilasin päiväkotiti Vihreä Willan toiminta-ajatusta ja arvoja niiden kautta.

Valitsin lopulta kymmenen kyselyssä esitettyä kysymystä analyysini aineistoksi. Rajasin aineistoani puhtaasti siltä pohjalta, että löytyikö vastauksista arvokasta tietoa tutkimuskysymykseeni hyvästä arjesta. Rajasin pois muun muassa kysymyksen, onko perheellä kokemusta aiemmin päivähoitopalveluista, sillä vastaus kyseiseen kysymykseen ei palvellut opinnäytetyöni tavoitetta kuvata vanhempien toiveita hyvästä arjesta lastenoikeuksien kolmen pääperiaatteen avulla. Aineistoni oli erittäin laaja, joten sitä voisi hyödyntää myös jatkossa uuteen tutkimukseen.

Aloittaessani aineistoni analyysiä kokosin yhden kysymyksen vastaukset Wordilla allekkain helpottaakseni aineistoni hahmottamista. Lisäksi numeroin lastenoikeuksien kolme periaatetta siten, että suojele oli numero 1, voimavarat numero 2 ja osallisuus numero 3. Seuraavaksi kategorisoin vastaukset numeroimalla ne sen mukaan löytyikö vastauksesta viittauksia analyysin pohjana käyttämiini lastenoikeuksien periaatteisiin; suojele, voimavarat ja osallisuus. Lopuksi syötin kategorisoidut vastaukset Excel-taulukkoon, joka järjesti vastaukset numerointini avulla haluamiini kategorioihin. Seuraavaksi aloitin laveasti kategorisoidun aineiston teemoittamisen. Teemoittamisen toteutin värikoodien avulla. Pyrin löytämään aineistostani oleellimmat asiat pelkistämällä tekstiä. Teorialähtöisestä ongelman asettelustani johtuen pyrin löytämään aineistostani yhtymäkohtia lastenoikeuksien sopimukseen

kolmeen periaatteeseen enkä niinkään tutkinut tekstiä kokonaisuutena. Uusi tutkimusaihe voisi olla saamieni vastausten aineistolähtöinen analyysi, jossa tutkija koettaa löytää rivien välistä vastaajien antamat keskeisimmät merkitykset ilman omaa teoreettista katsontakantaa (Aaltola & Valli 2001, 53). Toisaalta yritin olla analyysissäni myös avoin uusille selkeästi aineistosta korostuville teemoille, sillä toivoin löytäväni uuden teoreettisesti kiinnostavan kategorian lastenoikeuksien sopimuksen kolmen pääperiaatteen rinnalle. Aineistosta löytyi uutena teoreettisena kategoriana vanhempien toive päivähoidosta, jossa on pysyvyyttä. Vanhemmat toivoivat, että kasvattajat ja tilat pysyvät samana koko lapsen hoitotaipaleen ajan sekä hoidon ja opetuksen nivoutumista yhteen saumattomaksi kokonaisuudeksi.

4.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksessa tulee aina minimoida virheiden mahdollisuus. Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta, esimerkiksi siten, että kaksi arvioijaa päätyy samoihin tuloksiin. Validiteetti eli tutkimuksen pätevyys kertoo tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin. Mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa todellisuutta, jota tutkija kuvittelee. Esimerkiksi kyselylomakkeeseen saadut vastaukset voivat olla väärin ymmärrettyjä vastaajien osalta jne. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–228.) Tutkimukseni kyselyyn osallistuneiden perheiden haasteena on voinut olla vastauksia kirjoitettaessa tulevaisuuteen orientoituminen, sillä itse päiväkotitoiminta ei ollut käynnissä kyselylomakkeeseen vastaamisen aikana. Joistakin vastauksista ilmeni, että vanhempi ei osannut ilmaista tahtoaan johonkin kysymykseen. Esimerkiksi kysymys vanhempien toiveista vaikuttaa päiväkodin arkeen oli liian abstrakti eivätkä vastaukset juurikaan palvelleet tutkimustani. Kysymyksiä muotoillessani olisin voinut kiinnittää vielä paremmin huomiota siihen tosiasiaan, että vastaajat joutuvat asettumaan kysymyksiin vastatessa kuvitteelliseen tilanteeseen lapsensa päiväkotiarjesta. Toisaalta enemmistöön kysymyksistä oli vastattu selkeästi ja aiheeseen sopivalla tavalla, joten pääosin kysymysten muotoilun ja vastaajien kysymysten tulikotojen voidaan olettaa onnistuneen.

Opinnäytetyöni aihe on minulle hyvin henkilökohtainen oman työhistoriani sekä nykyisen päiväkotiyrittäjyyden myötä. Varhaiskasvatus ja pedagogiset ratkaisut

sekä lasten hyvinvointi herättävät minussa väkisinkin voimakkaita tunteita; tuskin muuten olisin omaa päiväkotia lähtenyt perustamaan. Omakohtaisista tunteista johtuen jouduin kamppailemaan useita kertoja esimerkiksi lähdekirjallisuuden tiedon kanssa. Varhaiskasvatuksen kirjallisuuden kirjo on laaja ja erilaisia näkemyksiä löytyy, paljon myös sellaisia joihin en välttämättä itse voi yhtyä. Olen pyrkinyt ottamaan opinnäytetyöhöni mahdollisimman monenlaisia tutkimuksia mukaan, myös sellaisia, jotka eivät välttämättä edusta omaa näkemystäni. Lisäksi aineistoa analysoidessa otin huomioon myös sellaiset vastaukset, jotka eivät tukeneet omaa teoriaani tai päiväkodin periaatteita.

Tulevan päiväkotini asiakasperheiden osallistaminen tutkimukseeni oli tärkeää. Olihan minulla mahdollisuus saada syvää ymmärrystä perheiden tarpeista ja toiveista. Toisaalta tutkijan rooliin asettuminen on vaatinut objektiivisen lähestymistavan harjoittelua aineistoani kohtaan. Analysoin opinnäytetyöni aineistoa siten, kuin minulla ei olisi henkilökohtaista panosta vastaajien elämässä. Ymmärsin objektiivisen lähestymistavan merkityksen, sillä muuten analyysini olisi jäänyt pintapuoliseksi ja kriittikittömäksi. Olin siis avoin kaikenlaisille näkemyksille, myös oman näkemykseni vastaisille sekä odottamattomille yksityiskohdille. Tutkimuksen eettisyyttä arvioitaessa ensimmäinen ja perustavin arvioinnin kohde onkin tutkimuksen rehellisyys: tulokset esitetään sellaisina kun ne aineistosta tulkinnan avulla nousevat, raportointi on riittävää ja totuudenmukaista ja lähdeviitteet ovat asianmukaiset, jotta lukija pystyy erottamaan tutkijan ajatukset toisten ajatuksista. (Hirsjärvi ym. 2009, 25–27.)

Tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä tulee aina jotenkin arvioida. Laadullisessa tutkimuksessa avainasemassa on tutkimuksen henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien seikkaperäiset kuvaukset. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta, reliabiliteettiä, kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksensa toteutuksesta. Aineiston tuottamisen olosuhteet tulee kertoa totuudenmukaisesti. Aineiston analyysissä keskeistä on tehtyjen luokittelujen perusteiden auki kirjoittaminen. Tutkijan tulee kertoa millä perusteella hän esittää tulkintoja ja millä hän nämä tulkinnat perustelee. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–228).

Tutkimukseen osallistuvien vastaajien määrä sekä heidän profiilinsa vaikuttaa oleellisesti tutkimuksen luotettavuuteen. Työni edustaa etenkin melko korkeasti

koulutettujen äitien näkemyksiä, joilla on jo ennestään kokemuksia päivähoitopalveluista omien lasten tai oman työn kautta. Vain muutamassa perheessä kysymyksiin olivat vastanneet äiti sekä isä yhdessä. Lähes kaikilla vastaajilla oli joko alempi tai ylempi korkeakoulututkinto. Vastaajista nuorin oli 25-vuotias ja vanhin 45-vuotias. Yhdeksän vastaajista oli hakenut hoitoa vähintään kahdelle sisarukselle. Muissa perheissä saattoi olla sisaruksia koulussa, mutta hoitoa oli haettu vain yhdelle lapselle. Vastaajien lapsista noin puolet oli alle kolmevuotiaita. Lähes kaikilla vastaajilla oli aikaisempia kokemuksia päivähoitopalveluista.

5 LÄMMINTÄ VUOROVAIKUTUSTA, KIIREETTÖMYYYTTÄ JA TULEVAISUUDEN TAITOJEN OPPIMISTA

Tässä luvussa analysoin Vihreä Willa päiväkodin perheiden vastauksia kymmeneen kysymykseen hyvästä päiväkotiarjesta. Analyysini lähtökohtana on lastenoikeuksien sopimuksen kolme periaatetta suojele, voimavarat sekä osallisuus. Olen tehnyt jokaisesta periaatteesta oman alaluvun. Eri alalukujen saattaa esiintyä samantyyllisiä teemoja, sillä useat asiakokonaisuudet limittyivät päällekkäin eri lasten oikeuksien periaatteiden kanssa, esimerkiksi vuorovaikutus on tärkeä osa sekä suojele että voimavaroja. Pyrin löytämään vastauksista yhtymäkohtia teoriaan sekä konkretisoimaan miten analyysissäni esiin tulleet näkökulmat tulisi huomioida päiväkotiarjessa, ihan siellä ruohonjuuritasolla. Käytän tulosten tarkastelussa myös suoria lainauksia vanhempien vastauksista tuomaan syvyyttä tekstiin. Merkitsin lainauksen eteen V-kirjaimen (vastaaja) sekä vastuksen numeron 1-23 esimerkiksi V1,V2,V3 jne. Mikäli olen jättänyt osan suorasta lainauksesta pois, olen merkinnyt tekstiin kaksi katkoviivaa --.

5.1 Kokonaisvaltaista suojele

Tässä alaluvussa kuvaan analyysiini pohjalta vanhempien näkemyksiä hyvästä arjesta lastenoikeuksien sopimuksen suojele-periaatteen kautta. Pääteemoja ovat vuorovaikutus ja perushoito, kiireetön arki, sekä lasta suojaavat tilat, ravinto ja luonto.

5.1.1 Vuorovaikutus ja perushoito

Suojele-näkökulma nousi selkeimmin esiin kaikista kolmesta osa-alueesta koko aineistossani. Vanhemmat odottavat Päiväkodin henkilökunnalta todellista välittämistä. Ei ainoastaan työn tekemistä. Suojele on lapsen syliin sulkeminen, silittäminen, lämpimät katseet sekä sen tunteen välittäminen lapselle, että hän on ihan oikeasti arvokas omana itsenään. Kasvattajien ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys on siis äärimmäisen tärkeää myös perheille kuin myös tutkimusten valos-

sa. Vuorovaikutuksessa syntyvä perusturvallisuuden tunne on tärkein edellytys itsetunnon kehittymiselle. Sillä tarkoitetaan yksilön kokemaa fyysistä, että psyykkistä turvallisuutta (Koivisto 2011, 47). Jokainen lapsi ansaitsee hyvän perustan itsetunnon kehittymiselle sen jälkeen seuraa vasta kaikki muu toiminta. Vanhemmat toivoivat myös lastensa löytävän oman paikkansa yhteisöstä. Kaverisuhteet nähtiin erittäin tärkeänä osana sitä tosiasiaa, että lapset viihtyvät hoidossa ja tulevat sinne mielellään. Kodinomaisuus kaikessa toiminnassa näytti vastauksista käsin tavoittelemisen arvoiselta. Myös sisarusten mahdollisuus olla yhdessä, kuten kotonakin, oli jokaisen sisarusperheen toive. Eräs vastaaja kiteytti ajatuksensa seuraavasti:

V9-- Perushuolenpito näyttelee tärkeintä roolia; se turvallisuutta luova ympäristö ja ihmiset, joiden kanssa päivä on hyvä viettää. Toivon, että lapseni löytäisivät ystäviä ja pääsisivät mukaan ryhmään, eivätkä tuntisi oloaan ulkopuolisiksi tai yksinäisiksi. Ikätason mukaiset virikkeet ja toiminta tulevat sitten tämän turvallisen olon rakentumisen jälkeen.

Monista vastauksista huokui vanhempien toive saada lapsi aidosti motivoituneen henkilökunnan hoivaan. Vanhemmat haluavat olla varmoja, että juuri heidän lapsensa on tärkeä. Monet perustelivat päiväkotivalintaansa juuri sen tietoisuuden kautta, että joku henkilökunnan jäsen oli heille entuudestaan tuttu tai se, että päiväkodin perustamisprosessi oli herättänyt heissä luottamusta esimerkiksi seuraavissa yrittäjien taivalta blogista, facebookista tai Ilkka-lehdestä. Tämä kertonee aidosta halusta suojella omaa lasta vahingollisilta ihmissuhteilta. Toisaalta voidaan kysyä, mitä tämä huoli kertoo laajemmin. Eivätkö vanhemmat luota lähtökohtaisesti varhaiskasvatukseen vai vaativatko perheet erityisen hyvät perustelut hakeutuessaan yksityisiin palveluihin?

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -asiakirja on edelleen suositus, jolloin työntekijöiltä ei edellytetä niihin sitoutumista (Alila ym. 2014, 19–20). Varhaiskasvatuksen (tekstissä vasu) suunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen sisällöllisen kehittämisen ja ohjauksen väline. Vasun tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa. Vasun perusteet toimivat kunnallisten ja yksikkökohtaisten suunnitelmien pohjana. Valtakunnallisen asiakirjan teksti on yleisellä tasolla. Sitä ”avataan” ensin kunnan näkökulmasta (kunnan vasu) ja lopulta jokaisen yksikön omasta näkökulmasta (yksikön vasu) yhteisen kes-

kustelun ja pohdinnan avulla. (THL). Varhaiskasvatuksen sisällöllinen kehittäminen kaipaa vahvaa yhtenäisyyttä ja valtakunnallista linjausta sekä ohjausta (Alila ym. 2014, 19–20).

V8-- luotto siihen että lapset ovat hyvissä ja osaavissa käsissä. Omalle lapselle tärkeä ja tuttu aikuinen uudessa paikassa lisäsi varmuutta hakea uuteen päiväkotiin.--

V5-- Tuli tunne, että nämä ihmiset todella haluavat työskennellä lasten kanssa ja nimenomaan lasten parhaaksi. Pidin myös siitä, miten hyvin olitte ottanut monenlaisia asioita huomioon ja valmistellut asioita jo hyvissä ajoin ennen päiväkodin toiminnan käynnistymistä.--

V19-- Olen aiemmin vierastanut ajatusta päiväkodista ja pitänyt perhepäivähoitoa mieluisampana vaihtoehtona, mutta tämä tuntuu erilaiselta. Ideologian lisäksi myös se, että perustetaan innolla uusi päiväkotikoti ja rekrytoidaan sinne motivoituneet työntekijät, houkutteli merkittävästi verrattuna muihin päiväkotivaihtoehtoihin.--

Vanhemmat toivoivat lapselleen hyvää perushoitoa, jonka määrittelyssä he toivoivat itse olevansa mukana. Vanhemmat pitivät erittäin tärkeänä, että arki on organisoitu joustavaksi ja näin ollen jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet pystytään huomioimaan kuten päiväunet, ruokailuajankohta jne. Lisäksi vanhemmat pitivät tärkeänä, että heitä kuullaan aidosti lapsensa asioissa. Kuulluksi tuleminen lisää luottamusta ja uskoa siihen, että kasvattajat osaavat huomioida kaikki lapsen tarpeet.

V4 Lastani koskeviin päätöksiin. Esim. nukkuuko, maistetaanko ruokaa, onko pakko syödä kaikkea jne.. Minua kuunneltaisiin ja mielipiteitäni kysyttäisiin.

Vastauksista oli löydettävissä aito tarve kasvattajien ja perheen väliseen luottamukselliseen kumppanuuteen. Kumppanuus nähtiin dialogisena suhteena, jossa vanhemmat voivat kertoa avoimesti kaikista toiveistaan sekä lapsensa ominaisuuksista. Vanhemmat suojelevat näin lastaan ulkoisilta ja heille sopimattomilta pakotteilta. Lisäksi vanhemmat, poikkeuksetta, halusivat saada monipuolista informaatioita lapsen päivästä, niin hyvistä kuin huonoistakin hetkistä. Osa vanhemmista näki suhteensa päiväkodin henkilökuntaan mahdollisuutena saada myös apua omiin mahdollisiin kasvatuspulmiin tulevaisuudessa.

V3 Toivon, että perheen ja päiväkodin välinen yhteistyö on tiivistä. Yhteistyön tulee olla molemmin puolista ja täysin rehellistä. Toivon, että päiväkodin puolelta tulee sekä positiivista että mahdollista negatiivista palautetta omista lapsistani. Samalla toivon, että itse voin antaa rehellistä palautetta tarvittaessa päiväkodin henkilökunnalle, ilman että palautteen antaminen vaikuttaa puolin tai toisin väleihin.

V5-- Ainakin vasu-keskusteluissa sekä hoidon aloituksen vaiheessa käydyssä keskustelussa vanhempien tiedot lapsesta (minkälainen temperamentti, miten lapsi toimii kotona, miten suhtautuu uusiin tilanteisiin jne.) on syytä ottaa huomioon myös päiväkodin arjessa.

V17-- Mahdollisissa haasteellisissa tilanteissa uskon saavani omiin kasvatuspulmiini tukea ja vinkkejä miten edetä.—

Suojelunäkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää panostaa kasvattajien ja perheiden väliseen suhteeseen heti hoitotaipaleen alkumetreiltä. Luottamuksellinen ja avoin suhde luo perustan turvallisuuden tunteelle, jota jokainen vanhempi haluaa kokea oman lapsensa hoitoon liittyen. Kumppanuutta voidaan alkaa kehittää lapsen aloittaessa hoidon. Lapsen pehmeä hoidon aloitus toteutetaan konkreettisesti päiväkodissa tutustumalla perheeseen kohtaamisten sekä aloituskeskustelun muodossa. Aloituskeskustelussa perheelle annetaan mahdollisuus kertoa omista toiveistaan liittyen päivähoitoon sekä lapsen luonteesta ja tarpeista. Pehmeässä hoidon aloituksessa lasta ja perhettä tutustutetaan päiväkodin tiloihin ja lasta hoitaviin kasvattajiin vähitellen. Kumppanuutta tulee pitää yllä päivittäisillä keskusteluilla lapsen asioista ja päivän tekemisistä. Lisäksi tärkeässä roolissa on kasvatuskeskustelu noin kerran vuodessa, jossa käydään seikkaperäinen keskustelu lapsen vahaiskasvatuksesta ja sen tavoitteista. Tämä keskustelu on mainio paikka syventää kasvattajan ja vanhemman välistä kumppanuutta. (Kaskela & Kekkonen 2008, 43–46.) Vanhemmat toivoivat päiväkodin olevan koko perheelle läheinen paikka, enemmän kuin vain lapsen hoitopaikka. Perheet toivoivat yhteisiä juhlia ja muita tapahtumia vuoden mittaan, joilla me-henkeä ja positiivista ilmapiiriä pidettäisiin yllä.

V15 Esimerkiksi jotkut yhteiset kökät lasten äideille tai isille ja koko perheelle yhdessä voisi luoda päiväkotia koko perheelle läheisemmäksi. eikä se olisi vain paikka, jonne lapset aamulla viedään ja iltasella haetaan.

5.1.2 Kiireetön arki suojelee lasta

Suojelun näkökulmasta vastauksista löytyi vanhempien toive kiireettömästä arjesta. Moni vastaaja toi esiin oman arkielämänsä hektisyyttä ja toivoikin päiväkodin tasapainottavan omalta osaltaan jatkuvaa kiirettä. Liiallinen ohjelmointi arjessa koettiin ahdistavana. Kyrönlapi-Kylmäsen (2007, 190–191) mukaan lasten rytmi on aikuisia hitaampi. Lapset tarvitsevat kiireetöntä ja omatahtista aikaa. Elämisen tahdin ja aikataulujen rytmin hidastaminen päiväkodissa on erityisen tärkeä osa myönteistä kehitystä eteenpäin vievää arkea. Arjen kiireettömyys luo areenaa lapsen itsetunnon vahvistamiselle jutustelun ja arkisen puuhastelun merkeissä. Hyvää arkea ja päivittäin toistuvia tilanteita tulisi arvostaa toimintatuokioiden sijaan (Koivisto 2011, 51). Toisaalta vastauksista löytyi näkemyksiä, joiden mukaan, arki toivottiin täytettävän mahdollisimman monenlaisella tekemisellä, että vapaa-ajalla ei tarvitse etsiä lapselle virikkeitä. Näkökulma on myös jokseenkin ymmärrettävä, sillä työpäivät voivat olla pitkiä ja perheen yhteiset tunnit iltaisin ovat vähäisiä. Toisaalta tulisi muistaa, että päiväkotiarhi on väistämättä täynnä virikkeitä, uuden oppimista, sosiaalisia suhteita ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua. Arjen arkisten hetkien rauhoittaminen ja vaaliminen eivät vähennä arjen virikkeellisyyttä, vaan päinvastoin, tekee lapsen päivästä antoisamman ja helpommin hahmotettavan.

V13 Paljon erilaista toimintaa, leikkejä, askartelua, retkiä, ulkoilua. Lapsi viettää päivän kavereiden kanssa.

Arjen rutiinit koettiin tärkeiksi. Ruokailu, lepo, yhteiset lauluhetket ja esimerkiksi satuhetket ovat esimerkkejä arjen toistuvista elementeistä. Toisaalta vanhemmat toivoivat arkeen yllätyksellisyyttä, rutiinien rikkomista esimerkiksi erilaisten retkien tai tapahtumien muodossa. Kasvattajien on hyvä muistaa millaisessa todellisuudessa päiväkodin lapset vapaa-aikansa viettävät. Helposti tulee ajateltua, että ohjelmoitua ohjelmaa täytyy olla jatkuvasti varmistaaksemme lasten kehittymisen. Lapsia pitää suojella liialta meteliltä ja visuaalisilta saasteilta. Jos lapseen kohdistuvat paineet kasvavat suuremmiksi, mitä voimavarat antavat myöden, lapsi stressaantuu. Lapsesta tulee ärtynyt, levoton ja takertuva. Lapsen tärkein tehtävä on leikkiä. Lasten leikeissä ei pidäkään olla mitään järkeä. Lasten tehtävä on säntäillä metsässä räkä poskella ja tehdä asioita, joissa ei ole päätä eikä häntää. (Sinkkonen 2008, 129.) Päiväkodin tulee luoda puitteet, jossa lapsella ei ole kiirettä. Ai-

kuinen luo aikataulut ja paineen niiden noudattamiseen. Rauhallinen arki ei kuitenkaan tarkoita tekemättömyyttä. Rauhallinen arki tarkoittaa pitkiä satuhetkiä sohvalla loikoillen, leppäkertun elämän ihmettelemistä pihapuussa tai villasukkan pukemisen opettelua eteisen lattialla höpötellen.

V2-- Päivä ei ole liian ohjelmoitua, myös lapsen omille leikeille annetaan mahdollisuus (kodinomaisuus ja lapsilähtöisyys).

V5 Kiireettömyys on mielestäni ensiarvoisen tärkeää (tässä maailmassa kiirettä ja stressiä pukkaa olemaan liiankin kanssa, joten lapsia olisi hyvä säästää ainakin turhalta kiireeltä). Positiivinen ja rento ilmapiiiri on myös tärkeää: jokainen saa olla omanlaisensa ja kaikkia arvostetaan sellaisena kuin hän on.--

V11 Hyvä arki on jotain yhdessä kasvamista, ihmettelyä ja ajan antamista lapsen kasvulle. Että päiväkodin aikuisilla olisi aikaa ja tilaa jokaisen lapsen omaan kasvuun ja kehitykseen. Hyvään arkeen kuuluu suuresta lapsijoukosta huolimatta jonkinlainen kiireettömyys, aikatauluttomuus ja tila ja aika leikille.--

5.1.3 Tilat, ravinto ja luonto osana lapsen suojelua

Tärkeä osa suojelua oli terveyden näkökulma. Päiväkodit voivat toimia suosituksista huolimatta mitä erilaisimmissa rakennuksissa, kerrostalon alakerrassa ja vanhoissa omakotitaloissa, joita ei ole suunniteltu päiväkotirakennuksiksi. Sisäilmaongelmat ovat kiivaan keskustelun alla tänä päivänä, joten on melko luonnollista, että ekologinen uudiskohde päiväkodiksi kiinnosti vanhempia. Puhdas sisäilma on tärkeä osa terveyttä, viettähän lapsi parhaimmillaan 8-10 tuntia päiväkodissa. Myös päiväkodin esteettisyys ja virikkeellisyys nousivat vastauksista vahvasti esiin. Päiväkodin poikkeuksellinen pohjaratkaisu kiehtoi myös monia. Rakennuksen keskeillä on ruokasali sekä avokeittiö. Ruokasalia ympäröi erikokoisia ja eri teemoin sisustettuja huoneita.

Päiväkodit voidaan mieltää laitosmaisiksi rakennuksiksi. Päiväkoti Vihreän Willan omakotimainen ilme ja pohjaratkaisu tuovat kodintuntua, joka taas omalta osaltaan luo mielikuvan kodinomaisesta hoivasta. Vanhemmat tuntuivat arvostavan päiväkodin tilaratkaisuja, jotka on suunniteltu siten, että lapsen omaehtoinen leikki mahdollistuu, eikä leikkejä tarvitse aina kerätä pois vaan niitä voi jatkaa vaikkapa ulkoi-

lun tai levon jälkeen. Kasvatustieteen maisteri Päivi Lindberg (2014) on kehittänyt väitöskirjassaan mallin, jolla voidaan arvioida päiväkotiympäristöjä. Lindbergin (2014) mukaan päiväkotien visuaalisen ympäristön merkitystä varhaiskasvatuksen tukena ei ole vielä tiedostettu riittävästi. Päiväkotien ympäristöt olivat fyysisesti turvallisia ja käytännöllisesti toimivia, mutta samalla niissä lasten toiminnan näkökulmasta korostui joustamattomuus. Vaikka leikin arvoa korostetaan suomalaisessa varhaiskasvatuksessa, leikkiympäristöissä ei näkynyt pitkäkestoinen luova leikki, eikä leluihin ja tavaroihin tai niiden merkitykselliseen järjestelyyn ollut kiinnitetty kovin paljoa huomiota.

V22 Vihreässä Willassa kiinnosti moni asia. Pieni päiväkotiki, uudet tilat ja välineet, luomuruokailu, oma keittiö ja keittäjä, retkeily- ja ulkoilumyönteisyys.

V12-- Tärkeitä asioita mm. verrattain pieni päiväkotiki, uudet ja mietityt tilat.--

Ravinto oli erittäin suuressa roolissa perheiden vastauksissa suojelunäkökulmasta. Toivottiin terveellistä ja puhdasta ruokaa. Lisäksi ruokailuun liittyi selkeä arvotaus. Perheet toivoivat lasten oppivan ymmärtämään ruoan valmistukseen liittyviä seikkoja, kuten esimerkiksi mistä ruoka tulee ja miten sitä valmistetaan. Lasten haluttiin ymmärtävän, että ruoka ei vain ilmesty pöytään. Perheet pitivät tärkeänä myös mahdollisuutta vaikuttaa itse päiväkotiruokailuun omilla arvoillaan, kuten esimerkiksi vaihtamalla lehmänmaito soija- tai kaurajuomaan ilman lääkärintodistusta.

V11 Se on tosi tärkeää. Haluan että lapseni oppivat jo pienenä tiedostamaan mitä syövät ja ettei ole samantekevää mitä syödään. Toivottavasti he oppivat arvostamaan ruokaa ja erityisesti luomu- ja lähiruokaa. ehkä sitä kautta he myös oivaltavat nopeammin ettei ruoka ns. kasva puussa

V19-- Arvostan suuresti, että lapsi oppii jo varhain ruuan olevan paljon muutakin kuin mahan täytettä.

Ulkoilut ja metsäretket olivat lähes jokaisen vastaajan mielestä tärkeässä osassa lapsen tervettä kehitystä. Ulkoilu päiväkotipäivän aikana merkitsi monelle myös helpotusta omaan arkeen. Työpäivän jälkeen ei välttämättä tarvitse lähteä väsy-

neenä ulos, sillä tietää lapsen saaneen raitista ilmaa päivän aikana. Metsäretket nähtiin mahdollisuutena kehittää mielikuvitusta, mutta ennen kaikkea paikkana rauhoittua. Moni toivoi kaupunkilaislapselleen kehittyvän kiinteään luontosuhteen, joka kulkisi voimavarana läpi elämän.

V2 Säännöllinen ulkoilu ja raitis ilma tekee hyvää mielelle ja keholle, mahdollisuus ihmetellä ja tutkia lasta ympäröiviä asioita. Oppii kunnioittamaan luontoa ja tietää, mikä luonnossa on sallittua ja mikä ei. Saa mahdollisuuden oppia ympäristötietoa esim. puiden ja kasvien nimiä.

V18 Toivon voivani vaikuttaa siihen että lapseni saa tarvittavan määrän liikuntaa ja ulkoilua päivittäin ja oikeastaan toivon sen onnistuvan ilman omaa vaikuttamistakin--

5.2 Voimavarat lapsille käyttöön

Tässä alaluvussa erittelen analyysini pohjalta keskeisimmät vanhempien näkökulmat liittyen hyvään päiväkotiarkeen lastenoikeuksisen voimavarat -periaatteen kautta. Sosiaalisina voimavaroina on eri-ikäisten lasten mahdollisuus jakaa arkea päiväkodissa sekä tulevaisuuden hyödylliset taidot. Inhimillisiä voimavaroja ovat leikki sekä oppimisvalmiudet. Materiaalisia voimavaroja ovat lapsilähtöisesti suunnitellut ja toteutetut tilat sekä ekologisuus osana arkea. Kulttuurisiin voimavaroihin kuuluu lasten sopeutuminen vallitsevaan toimintakulttuuriin ja sen mukana tuomiin sääntöihin.

5.2.1 Sosiaaliset voimavarat

Analyysiini perustuen sosiaalisiin voimavaroihin suurimpana kokonaisuutena kuuluu vanhempien näkökulmasta sisarusten ja eri-ikäisten lasten mahdollisuus kasvaa ja kehittyä yhdessä päivähoitopaikalleen ajan. Päiväkoti Vihreä Willan pedagogiikkaan liittyy kiinteästi yhteiskunta-ajattelu, jossa eri-ikäisiä lapsia ei erotella toisistaan. On hyvin todennäköistä, että vanhemmat ovat hakeneet hoitoa Vihreästä Willasta lapsilleen juuri siksi, että he tietävät sisarusten saavan olla yhdessä ja näin ollen juuri tämä seikka nousi vahvasti esiin vastauksista liittyen hyvään arkeen. Konkreettisesti tämä tarkoittaa sitä, että kaikki perheen lapset voidaan tuoda

samasta ovesta sisään. Sisarukset saavat vierekkäiset naulakot eteisestä tavaroi-
leen mikä ei ole monissa päiväkodeissa mahdollista ryhmäjaosta johtuen. Käytän-
tö helpottaa vanhempia aamuisin, kun lapsia ei tarvitse kuljettaa eri ryhmiin ympäri
kiinteistöä.

Perinteisesti päiväkotien ryhmät muodostuvat lapsista, jotka ovat lähellä samaa
ikää. On esimerkiksi 1-2-vuotiaiden ryhmä, 3-4-vuotiaiden ryhmä, viisivuotiaiden
ryhmä, sekä esiopetusikäiset lapset. Vanhempien toiveet hyvästä arjesta eivät
pitäneet sisällään tätä ikäsidonnaista ryhmäjaottelua lainkaan. Sisarusten mahdol-
lisuus viettää aikaa yhdessä päivän aikana nähtiin sosiaalisena voimavarana, joka
luo pohjaa elinikäiselle sisaruussuhteelle. Eri-ikäisten lasten yhdessä olo nähtiin
myös mahdollisuutena mallioppimiseen sekä vuorovaikutustaitojen harjoittelemi-
seen. Pienemmät lapset oppivat käytännön taitoja isommilta lapsilta, isommat
saavat hoivata pienempiä ja toisaalta opettelevat toisesta huolehtimista. Psykolo-
gian uranuurtajan Lev S Vygotskyn (1896-1934) mukaan lapsen kehityksessä on
erotettavissa kaksi tasoa; nykyinen, jo saavutettu taso sekä mahdollinen kehityk-
sen taso, jonka lapsi voi saavuttaa joko aikuisen ohjauksessa tai vuorovaikutuk-
sessa osaavamman lapsen kanssa. (Hintikka ym. 2004,44.) Lapsen kehittymistä
vuorovaikutuksessa osaavamman lapsen kanssa tulisi ehdottomasti hyödyntää
varhaiskasvatuksessa. Perinteiset päiväkotien lapsiryhmät muodostuvat lähes
samanikäisistä lapsista, joten yhteistyötä eri ryhmien ja eri-ikäisten lasten välillä
tulisi pyrkiä lisäämään lasten kehityksen eteenpäin viemiseksi.

V17 Positiivisesti. Malli, tuki, apu, toisesta huolehtiminen, yhdessä te-
keminen, me-henki, sosiaaliset taidot.

v13: Pienemmät oppivat isommilta ja isompia pitää ottaa huomioon
pienemmät.

v10: Erittäin positiivisesti, monin eri tavoin. Sisarukset saavat turvaa
ja läheisyyttä toinen toisiltaan. Mallioppimisen kautta monet eri taidot
kehittyvät, lapsilla on sosiaalisesti rikas ympäristö esim. kaverisuhtei-
den luomiseen, vuorovaikutustaitojen kehittymiseen sekä erilaisuuden
hyväksymiseen ja minuuden kehittymiseen.

Eräs vastaaja oli kiteyttänyt hyvin sen ajatuksen millainen ihminen perimmiltään on, perheenjäsen, sukunsa jälkeläinen, joka elää yleensä perheessä, jossa toimii eri-ikäisiä ihmisiä.

V9: Tällainen toiminta on hyvin kannatettavaa, sillä luonnontilassa ihminen ei koskaan eläisi vaan samanikäisten muodostamissa laumoissa. Eri-ikäisten kanssa toimiminen harjaannuttaa monipuolisemmin lapsen sosiaalisia taitoja.

Vanhemmat toivoivat kasvattajilta kuitenkin herkkyyttä nähdä lapsen tarpeet ja valmiudet. Osa vanhemmista oli huolissaan siitä, että pienet lapset saattavat joutua suoriutumaan ikätasolleen liian vaikeista tehtävistä. Lisäksi ruman kielenkäytön saatettiin uskoa tarttuvan pienempiin lapsiin isompien mallista.

V8-- Aikuinen voi mielestäni tukea eri-ikäisten yhdessäoloa kunhan lapsille tulee ymmärretyksi, että kaikki tekeminen ei ole vielä mahdollista jos toinen on 2v ja toinen 4v.--

V2-- Vastaavasti voi olla mahdollista, että pieni lapsi kehittyy liiankin nopeasti "isoksi" ja oppii huonoja tapoja (ruma kielenkäyttö jne.)

V5-- Toivon kuitenkin, että jokainen saa omaan ikäkauteensa sopivaa toimintaa ja leikkejä.

Päiväkoti nähtiin tärkeänä areenana tulevaisuuden taitojen kehittämisessä. Tulevaisuuden taidot ovat lapsen voimavara kasvaessaan yhteiskunnan jäseneksi. Vanhemmat toivoivat lapsistaan kasvavan itseään arvostavia, muita ihmisiä sekä ympäristöään kokonaisvaltaisesti huomioon ottavia nuoria ja aikuisia. Kuten teoriaosuudessa totesin, yhteiskunta missä elämme, on muuttunut monin eri tavoin. Työelämän vaatimukset ovat kasvaneet, kansainvälistyminen on tätä päivää, sosiaalinen media on läsnä kaikkialla ja tietotekniikan mahdollisuudet ovat lähes rajattomat. Ei voida kiistää ettemmekö tarvitsisi uudenlaisia tulevaisuuden taitoja elääksemme hyvää ja tyydyttävää elämää tulevaisuudessa. Tulevaisuuden taitoina pidetään muun muassa luovuutta, innovatiivisuutta, ongelmanratkaisutaitoja, tiimityöskentelyä, joustavuutta, tietotekniikan taitoja, globaalia ymmärrystä, kriittistä ajattelua, itseohjautuvuutta ja ympäristöasioista perillä olemista. Lisäksi tarvitaan

informaatio- ja medialukutaitoa, oma-aloitteisuutta, kykyä mukautua, tuotteliaisuutta sekä johtamistaitoja ja vastuullisuutta. (Trilling & Fadel 2009, Hautamäki 2014.) Luettelo ei ole lyhyt, eikä yksinkertainen. Varhaiskasvatuksessa luodaan perusta lapsen kasvulle yhteistyössä vanhempien kanssa. Lienee selvää, että jokaisen kasvattajan, perheiden rinnalla, tulee pyrkiä omalta osaltaan edistämään lasten kasvua suuntaan, joka palvelee heitä tulevaisuuden aikuisina. Eräs vanhempi kirjoitti melko rohkeasti siitä millaisia tulevaisuuden aikuisia yhteiskuntamme tarvitsee. Näkemyksensä mukaan nyky-yhteiskunta ei tarvitse enää auktoriteetteja sokeasti kunnioittavia ihmisiä vaan on uskallettava kysyä ja kyseenalaistaa hyvät käytöstavat huomioiden:

V4-- Nyky-yhteiskunta tarvitsee toisenlaisia aikuisia: sellaisia, jotka uskaltavat yrittää ja kysyä ääneen; ei vain kilttejä auktoriteetin kunnioittajia.

Lisäksi lasten toivottiin oppivan sietämään pettymyksiä arjessa. Ryhmässä toimimisen taidot ja toisten huomioiminen nähtiin tärkeinä taitoina, joita tulisi harjoitella päiväkodin arjessa. Lasten toivottiin myös oppivan kunnioittamaan erilaisuutta aidosti. Kaikki olemme erilaisia, erinäköisiä, erikokoisia ja eri-ikäisiä muuta silti arvokkaita juuri sellaisina kuin olemme. Erilaisuuden hyväksymisen myötä lapsiin välittyy hyvät käytöstavat, jotka kannattelevat elämän eri areenoilla aina työelämästä vapaa-ajalle. Rohkeus elää ja nauttia elämästä korostuivat useissa vastauksissa. Elämää ei vanhempien mielestä saa ottaa liian vakavasti, epäonnistumisiin pitää myös olla mahdollisuus. Lasten toivottiin oppivan luottamaan itseensä ja löytämään omat vahvuudet. Heikkoudet toivottiin myös tiedostettavan, niiden kanssa voi oppia elämään.

V10 Mm. sosiaalisia taitoja; vuorovaikutus, toisen huomioiminen ja kunnioittaminen, tasa-arvoisuus, yhteisöön kuulumisen tunne, eettisiä arvoja; oikea ja väärä, tietoja ja taitoja kuten motoriset taidot, kognitiiviset taidot jne. Itsetunnon ja minuuden vahvistumista; pettymyksiin sietokykyä ja omien heikkouksien hyväksymistä/vahvistamista, omien vahvuuksien löytämistä ja niiden kehittämistä, itsearvostusta sekä ympäristön kunnioittamista/ ekologisuuden vaalimista.

Lasten kannustamista omatoimisuuteen pidettiin tavoittelemisen arvoisena. Vanhemmat uskoivat omatoimisuuden lisäävä itseluottamusta, omaa ajattelukykyä sekä edistävän fyysistä ja psyykkistä kehitystä. Vastuun ja valinnan merkitys näkyivät myös vastauksissa. Lasten toivottiin saavan vaikuttaa omaan päiväänsä sopivassa määrin. Palaan kuitenkin tähän aiheeseen tarkemmin kohdassa jossa paneudun osallisuuteen.

V19 On erittäin tärkeää, koska omatoimisuus on hyvin oleellinen taito koko elämän aikana. Jos koko ajan joku muu kertoo mitä tehdään, ei omatoimisuudelle jää tilaa, ja passivoituu. Omatoimisuus päiväkodissa voisi olla uusien asioiden yrittämistä, leikkien keksimistä ja yhdessä muiden lasten kanssa tekemistä.

V10 Ehdottoman tärkeää. Omatoimisuuden vaalimisella lapsi kokee saavansa yrittää itse ja onnistua; taitojen kehittyminen ja onnistumisen kokemukset tärkeitä niin fyysiselle kuin psyykkisellekin kehitykselle.--

5.2.2 Inhimilliset, materiaaliset ja kulttuuriset voimavarat

Päiväkodin tehtäväkenttä on erittäin laaja. Kasvattajat rakentavat yhdessä vanhempien kanssa lapsille tasaista kasvualustaa, jonka päälle rakentuu elämä iloineen ja suruineen. Edesmennyt suomalainen kirjailija Maria Jotuni kirjoitti aikanaan, että lasta ei kasvateta siksi, että hän olisi mahdollisimman mukava ja vaivaton meille, vaan siksi, että hän terveenä ja väkevänä voisi täyttää tulevan paikkansa ja löytää itsensä. (V.1880–1943). Päiväkodissa luodaan pohja myös elinikäiselle oppimiselle. Lapsi oppii kaikkialla ja päiväkodin toiminnan tuleekin tukea lapsen oppimista kokonaisvaltaisesti. Inhimillisiin voimavaroihin kuuluu lapsen oppimisvalmiuksien näkeminen ja niiden vahvistaminen. Analyysiini pohjaten vanhemmat toivoivat lastensa kognitiivisia taitoja kehitettävän päiväkodissa. Vanhemmat olivat ymmärtäneet, että oppimista tapahtuu kaikissa päiväkodin toimissa, arjen perusaskareissa ja esimerkiksi leikissä. Vuorovaikutustaitojen ja omatoimisuuden harjoittelu lisää neuvottelu- ja kompromissintekotaitoja ja ekologiset valinnat opettavat lapsille tärkeitä tulevaisuuden arvoja. Lisäksi osasta vastauksista näkyi vanhempien toive erilliseen niin sanottuun älykkyyden kehittämiseen, jos-

sa lapsille toivottiin ikätasoista haastavaa tekemistä kuten pelejä sekä ongelmanratkaisutehtäviä.

V8 --Lapsen kehitystä tuetaan leikkien ja pelien avulla ja lapset saavat nauttia erilaisista päivästä--

Materiaalisina voimavaroina päiväkodissa tulee olla lasten tarpeisiin sopivat ja suunnitellut tilat. Tavaroiden ja lelujen tulisi olla kestäviä ja fyysisen järjestyksen lasten leikkiä ja elämää salliva. Mikael Kokljuschkin (2001, 61–63) kirjoittaa teoksessaan Unelmien päiväkotinäkökulma päiväkodin tilojen olevan usein enemmän aikuisten tarpeita palvelevia kuin lasten. Aikuisten ehdoilla laaditut tilat ja aikataulut merkitsevät lapselle paljolti omien tunteiden ja tarpeiden tukahduttamista ja lisäksi mahdollisuus omatoimisuuteen rajoittuu. Kokljuschkin on havainnut, että esimerkiksi lasten liikuntatilat on usein sisustettu siten, että vauhdikkaat kiipeily- ja palloleikit eivät tilassa mahdollistu. Luovuuden ehto on sietää epäjärjestyksiä ja tämä asia on aikuisille toisinaan hyvin vaikeaa. Lapsen leikki saattaa jättää jälkeensä aikuisen mielestä epäjärjestyksen. Lapsen ominainen tapa liikkua on hyvin fyysinen. Jos lapsi saisi valita, hän juoksisi lähes poikkeuksetta. Suurin este lasten päivittäisen liikunnan lisäämiseen on henkilökunnan asenteet. Henkilökunnan tulisi ymmärtää ettei liikkuva ja äänekkäs lapsi ole häiritsevä. Haasteena on luoda päiväkotiin tilat, joissa mahdollistuu rauhallinen leikki siten, että lasten omaehtoista, usein liikunnallista toimintaa, ei liiaksi rajoiteta. (Kokljuschkin 2001, 67.)

Vanhemmat toivoivat, että päiväkodin tilat ovat sellaiset, että ne palvelevat lasten tarpeita monipuolisesti. Monen vastaajan päätökseen tuoda lapsi Vihreään Wiliaan, oli vaikuttanut päiväkodin erilainen pohjaratkaisu, jonka suunnittelussa on otettu lapsilähtöisyys huomioon. Päiväkotiin on rakennettu erilaisia pieniä huoneita, jotka on sisustettu erilaisin teemoin. Lapset viihtyvät intiimeissä tiloissa ja he pääsevät myös vaikuttamaan huoneiden sisältöön. Leikkejä on mahdollista jättää huoneisiin myös odottamaan esimerkiksi ulkoilun ajaksi.

Fyysinen puoli on huomioitu rakentamalla erityisesti motorisia taitoja kehittävä liikuntahuone, jossa lapsi saa kiipeillä, hyppiä ja pelata. Huone on osoittautunut yhdeksi lasten lempitilaksi. Lasten annetaan myös juosta sisällä, mikäli kenellekään

ei aiheudu siitä vaaraa. Lisäksi innostavat ulkoleikkivälineet, tilava piha sekä säännöllinen metsäretkeily tukevat lapsen motoristen taitojen kehittymistä. Lapsen kannustaminen liikkumiseen on voimavara tulevaisuuteen. Jokainen tarvitsee liikuntaa. Liikunnalla voidaan ehkäistä monia sairauksia ja se on myös tehokas lääke useiden sairauksien hoitoon. Keskittymiskyky ja muisti parantuvat liikunnan vaikutuksesta. Liikunta edesauttaa myös tiedollisten asioiden oppimista ja auttaa jakamaan. Lisäksi liikunta kohentaa mielialaa ja parantaa itsetuntoa. (Tervekoululainen.fi).

V11 Mieheni pitää erittäin tärkeänä myös motorista ja liikunnallista kasvatusta, jolloin liikkumiselle ja liikunnalle olisi luonnostaan päivittäin tilaa ja aikaa.

V5-- Myös monipuolinen ja innostava toiminta (lapsi saa kokeilla ja yrittää monenlaista) on avainasemassa päiväkodin arjessa.

V7-- inspiroiva ympäristö.--

Vanhemmat arvostavat sitä, että tilat tukevat lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Lapsella tulee olla mahdollisuus oppia uutta, kokeilla taitojaan ja saada onnistumisen kokemuksia epäonnistumisia unohtamatta. Niistä selvittää ja yritetään uudelleen. Innostavissa tiloissa syntyy myös monipuolisia leikkejä. Ei voida puhua lapsilähtöisyydestä, mikäli leikille ei uhrata ajatuksia, aikaa ja innostusta. Aikuisen kädenjälki näkyy siinä millainen leikkiympäristö on ja mitä välineitä lapsella on käytössä. (Hintikka, Helenius & Vähänen 2004, 5.) Omaehtoisesti leikkiessään lapsi harjoittelee huomaamattaan monenlaisia asioita ja taitoja. Leikeissä lapsi käsittelee kohtaamiaan ja itselle keskeneräisiä asioita. (Hintikka ym. 2004, 64.) Aivotutkija Matti Bergstömin (1997) mukaan luovat leikit edistävät aivotoimintaa, jolloin kehittyvät muun muassa kyky itsenäiseen ajatteluun ja tilanteiden arviointiin, kokonais-tilanteiden hahmottamiseen, asioiden punnitsemiseen useista eri näkökulmista sekä oman käyttäytymisen vaikutusten ja tulosten arviointiin. Kehittyneemmällä aivoilla pystymme päättämään myönteisen tai kielteisen asenteen valinnasta, tuottamaan uusia ideoita kehitystä varten ja hylkäämään kehitystä estäviä ajatusmalleja. Leikki ja sen tukeminen on mitä ilmeisimmin lapsen voimavara tulevaisuuteen.

V23-- Sopivasti virikkeitä ja aikaa omaan leikkii—

V17-- sopivassa suhteessa ohjattua toimintaa ja vapaata leikkiä—

Ekologisuuden huomioiminen näkyi lähes jokaisessa vastuksessa. Lasten toivottiin elävän sellaista arkea päiväkodissa, jossa materia ei korostu liikaa. Luonnon materiaalien hyödyntäminen kädentaidoissa tai esimerkiksi vahojen lelujen korjaaminen olivat ehdotuksia, joita vanhemmat toivoivat lasten kanssa tehtävän. Lisäksi toivottiin, että lapset pääsisivät osalliseksi kasvien istuttamiseen päiväkodille ja hyödyntämään oman kasvimaan satoa. Sähkönkultukseen toivottiin myös kiinnitettävän huomiota sekä jätteiden lajitteluun ja kompostointiin. Osa vanhemmista toivoi, että ekologisuutta ei tarvitse liikaa korostaa vaan se kulkisi kiinteänä itsestään selvänä osana arkea. Toiset toivoivat taas selkeitä opetustuokioita lasten kanssa ekologisuudesta esimerkiksi miksi joku lelu hankittiin tai jätettiin hankkimatta. Pääsääntöisesti vanhemmat toivoivat ekologisten valintojen ja tekojen kautta päiväkodissa lasten omaksuvan ekologisuuden arvoksi ja voimavaraksi omaan elämään.

V2 Opetellaan pieniä arjen ”ekotekoja” esim. kierrätys, jätteiden lajittelu, ympäristön kunnioittaminen, ruoka ja terveys – näkökulmat. Nykyisessä kulutusyhteiskunnassa olisi lapsille hyvä opettaa, että kaikkea ei tarvitse saada ja ostaa.

V8 Kierrättäminen ja lajitteleminen myös uudessa ympäristössä olisi kiva jos tulisi tutuksi. Kasvien istuttaminen, kasvattaminen ja käyttäminen yhdessä, kierrätysmateriaalien käyttämien leikeissä (mielikuvituksen käyttäminen), kaikkien ei tarvitse olla uutta vaan luonnon omilla tuotteillakin pystyy kivasti leikkimään. Kivet ja kävyt olivat jo minulla kovassa käytössä. Nikkaroidaan, paikataan ja korjataan vanhaa.

5.2.3 Kulttuuriset voimavarat

Kulttuurisilla voimavaroilla tarkoitetaan lapsen taitoa sopeutua erilaisiin toimintakulttuureihin ja siihen liittyviin sääntöihin ja ohjeisiin (Salmi & Lipponen 2013, 20–25). Tässä tutkimuksessa viitataan nimenomaan lapsen taitoon sopeutua päiväkodin toimintakulttuuriin, jossa lapsi on osallisena muokaten sitä omalla toiminnallaan. Lapsen hyvinvoinnin edellytys on, että lapsi on sisäistänyt päiväkodin toimintakulttuurin. Kulttuuri-käsite merkitsee kanssakäymisessä havaittua säännönmukaisuutta. Se näkyy esimerkiksi kielessä tai hyvän käytöksen rituaaleissa. Kulttuuri

näkyä myös ryhmän muodostamisessa normeissa. Lisäksi kulttuuri ilmenee hallitse-
vissa arvoissa sekä toimintapolitiikan tai -ohjeiden perusajatuksissa. Kulttuuri vai-
kuttaa organisaation pelisääntöihin. Kulttuuri näyttäytyy tunnelmassa ja ilmapiiris-
sä, joka välittyy vuorovaikutuksesta asiakkaisiin ja muihin tahoihin. (Schein 1987,
23–24.) Parhaimmillaan toimiva ja terve päiväkodin toimintakulttuuri tukee lapsen
myönteistä kehitystä ja näin ollen toimii voimavarana tulevaisuuteen.

Jokainen päiväkotitoiminta luo itselleen omat tavat toimia. Päiväkotitoiminta Vihreä Willa avasi
ovensa lapsille ja perheille alle vuosi sitten, joten toimintakulttuuri ja sen normit
ovat vielä syntyneissä tai hioutumassa. Toimintatapoihin kiinnetään erityistä huo-
miota ja niistä keskustellaan yhteisössä säännöllisesti. Päiväkodin pedagogiikalla
tarkoitetaan juurikin toimintakulttuuria ja sen arvoja. Miten toimintakulttuuri on
muodostettu lapsilähtöiseksi, miten ristiriidat ratkotaan ja miten arki luodaan rau-
halliseksi omaehtoista leikkiä tukevaksi? Lapsi elää arkeaan päiväkodissa useita
tunteja päivässä joten toimintakulttuurin tulee olla lapsimyönteinen. Vanhemmat
toivoivat, että oma lapsi pääsee osaksi päiväkodin toimintakulttuuria solmimalla
ystävyyssuhteita sekä löytämällä oman paikkansa yhteisöstä. Vanhempien pelot
päivähoidosta liittyivät lähinnä siihen, että lapsi kokee yksinäisyyttä tai ei löydä
ystävyyssuhteita tai turvallista aikuista yhteisöstä tai, että lapsi ei jostain syystä
sopeudu vallitsevaan toimintakulttuuriin. Kasvattajilta toivottiin kärsivällisyyttä, mi-
käli oma lapsi koettiin haastavaksi. Lisäksi jotkut pelkäsivät, etteivät toiset lapset
tai henkilökunta pidä omasta lapsesta.

V9-- Toivon, että lapseni löytäisivät ystäviä ja pääsisivät mukaan ryhmään,
eivätkä tuntisi oloaan ulkopuoliseksi tai yksinäiseksi.—

V22 Jos lapsi ei viihdy tai koe oloaan turvalliseksi, jos lapsi ei tulekaan toi-
meen muiden kanssa tai ei saa aikuiselta riittävästi tukea toiminnalleen. Jos
ryhmän aikuiset tai muut lapset eivät pidä lapsesta.

V3 Oma huoli liittyy tietysti siihen, kuinka lapsemme tulevat viihtymään hoi-
dossa. Tuntevatko he paikan omakseen ja löytävätkö he itselleen turvallisen
aikuisen.--

Ristiriitojen selvittely liittyy päiväkodin toimintakulttuurin normeihin. Ristiriitoja toi-
vottiin selvitetävän yhdessä lapsen kanssa. Mitä enemmän ikää lapsella on sitä

enemmän toivottiin lasten annettavan ratkoa aluksi ristiriitoja myös keskenään. Vanhemmat toivoivat, että kaikki lapsia kohdellaan tasavertaisesti ja, että yhteisössä on selvillä mitä lapset saavat tehdä ja mitä eivät. Kasvattajat joutuvat jatkuvasti ratkomaan puuttuvatko he lasten ristiriitojen kulkuun vai eivät. Ennaltasovitut periaatteet helpottavat päätöksentekoa.

V11-- Sovituista säännöistä pitää pitää kiinni ja kaikilla lapsilla pitää olla turvallista ja hyvä olla hoidossa.

V8 Keskustelemalla ja anteeksipyytämällä. Jos päiväkodin pelisääntöjä ei noudata niin mielestäni jäänyt tms. on sallittuja jos varoituksista huolimatta toiminta ei muutu. Näistä päiväkodin toimintatavoista olisi kiva kuulla ennakkoon niin osaisi kotona puhua asiasta. Toivon kuitenkin, että kukaan lapsista ei joudu hoitajien silmätikuiksi vaan pyritään löytämään jokaisesta lapsesta myös paljon hyvää ja sanottaisiin se myös hänelle. Ristiriitoja varmasti tulee mutta toivoisin että aikuinen löytää eväät että ristiriidan jälkeen leikki myös jatkuu, eikä siihen tarvitse enää sen selvittämisen jälkeen palata. Fyysistä kurinpitoa emme hyväksy.

5.3 Osallisuus lapsen oikeutena

Tässä alaluvussa kuvaan tutkimukseeni osallistuneiden vanhempien toiveita siitä, miten osallisuuden tulisi näkyä heidän lapsensa päiväkotiarjessa. YK:n lastenoikeuksien sopimuksen mukaan lapsen osallisuudella tarkoitetaan muun muassa mahdollisuutta valinnan vapauteen sekä itseään koskevaan päätöksen tekoon. Oikeus ottaa osaa, osallistua ja olla osallinen omasta elämästään kuuluvat tiiviisti sekä Ihmisoikeuksien yleissopimukseen, YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sekä Suomen perustuslakiin. Perustuslain 6 § sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen artiklan 12 mukaan myös lasten tulee saada vaikuttaa kehitystasonsa huomioon ottaen itseään koskeviin asioihin. (Suomen Perustuslaki; Lasten oikeuksien yleissopimus, 1989.) Osallisuuden edellytyksenä päiväkodissa on kasvattajien kyky aidosti kuunnella lasta sekä ottaa käytännössä lasten näkemykset ja aloitteet huomioon.

Analyysini valossa osallisuuden toivottiin näkyvän lapsen arjessa hyvin konkreettisin tavoin. Lasten toivottiin saavansa vaikuttaa siihen millä lelulla lapsi kulloinkin

leikkii ja kenen kanssa. Askartelumateriaalien toivottiin olevan lasten näkyvillä sekä helposti käytettävissä, jotta lapsen luontaiset luovat ideat pääsevät syntymään. Lisäksi lapselle toivottiin annettavan toisinaan mahdollisuuksia valita eri ohjattujen toimintojen väliltä, mihin haluaa osallistua. Lapsille toivottiin myös riittävästi aikaa omaan puuhasteluun, leikkimiseen tai oleskeluun. Suurimmassa osassa vastauksia juuri tämä lapsen oma aika ja vapaa leikki olivat tärkeimpiä osallisuuden ilmentymiä. Käytännössä lapsen osallisuutta voidaan edistää luomalla rakenteita, joiden kautta lasten ääni tulee esille. Koska lapselle ominaisin toimintatapa on leikki, on sen havainnointi sekä dokumentointi hyvä väline. Kasvattajien keskityttäessä havainnoimaan lasten leikkiä, voidaan saada hyviä ideoita mitä lasten kanssa voi tehdä. Kun ideat tulevat lapsilta itseltään, ovat he jo valmiiksi motivoituneita toimintaan. (Puustinen-Korhonen ja Pösö 2010.)

Ruokailu puhutteli monia vanhempia ja sen toivottiin olevan myönteinen kokemus lapselle. Lasten toivottiin saavan vaikuttaa omaan ruokailuunsa. Maistaminen nähtiin toivottavana, mutta pakkosyöminen koettiin ahdistavana.

V1-- toivon, että ruokailuun lapseni saisi mahdollisuuksien mukaan vaikuttaa. Yritämme kyllä opettaa, että kaikkea maistettaisiin, mutta ns. ”pakko syöttämisen” nimeen emme liputa.

Lapsen osallisuudeksi koettiin myös lapsen oman rytmin kunnioittaminen päiväkodin arjessa. vanhemmat toivoivat, että lapsi saa ilmaista omia tunnetilojaan kuten esimerkiksi väsyä ja nälkää ja nämä aloitteet otetaan kasvattajien kesken vakavasti ja toimitaan tilanteen edellyttämällä tavalla.

V10 Toivon, että lapsi saa olla oma itsensä ja vaikuttaa kulkemaansa arkeen esim. siten, että lapsen oma rytmi ja tarpeet otetaan huomioon: uni, ruoka jne.--

Oman lelun tuominen päiväkotiin on kiellettyä joissakin päiväkodeissa. Erityisesti kerran viikossa toistuvat lelupäivät ovat aiheuttaneet vanhemmille paineita aamuisin, kun lapsi ei osaa päättää minkä lelun päiväkotiin valitsevat. Lisäksi lelujen vertailu on koettu lapsia eriarvoistavaksi. Kaikilla lapsilla ei välttämättä ole yhtä hienoa leluja kuin toisilla. Päiväkoti Vihreässä Willassa omien lelujen tuominen päiväko-

tiin on sallittua. Lapsi saa tuoda joka päivä jonkin itselleen tärkeän tavaran tai lelun hoitoon. Tavarahan toivotaan toki olevan sellainen, ettei sen mahdollinen katoaminen tai hajoaminen ole kovin suuri harmitus. Lapset pitävät yleensä hyvää huolta itse valitsemastaan kotoa tuodusta tavarasta, sillä se muistuttaa päivän aikana omasta kodista, omasta huoneesta ja mahdollisesti myös vanhemmista. Tutkimuksestani ilmeni, että vanhemmat kokivat lapsen lelun tuomisen päiväkotiin osaksi osallisuutta. Kasvattajat eivät rajoita lapsen tärkeän tavaran tai lelun tuomista päiväkotiin.

V14-- Ottaa lelun mukaan päiväkotiin.

Osallisuuden kokonaisuudesta teki erityisen mielenkiintoisen vanhempien huoli osallisuuden kaksiteräisyydestä. Toiset vanhemmat pitivät omaa lastaan vahvuusluontoisena ja pelkäsivät, lapsen saadessa tehdä valintoja päivän aikana, että lapselle syntyy vääränlainen vallan tunne. Osa vastaajista painotti vastauksissaan, ettei lapsen tarvitse saada päättää kaikista asioista itse. Rutiinien ja aikataulujen merkitys korostui osallisuuteen liittyvissä vastauksissa. Lapsia toivottiin kannustettavan tekemään myös heille vieraampia ja ei ehkä niin mieluisia asioita päivän aikana.

V22-- toivoisimme aikuisilta jäämäkkyyttä ja rutiineista kiinni pitämistä kuitenkin niin, että sellaisissa asioissa, joissa on neuvottelun varaa, lapsi itse saa valita.

Osallisuuteen liittyvissä vastauksissa näkyi selkeä toive ohjattuun ja ennalta sovitettuun toimintaan toisin kuin esimerkiksi suojeluun liittyvissä vastauksissa. Suojeluasioissa, vanhemmat painottivat, liiallisen ohjelmoinnin olevan ei toivottu osaa arkeen. Ristiriitaista suhtautumista lapsen vaikuttamismahdollisuuksiin päivän aikana voi osaltaan selittää se, että päiväkotikäiset lapset ovat monesti uhmaiässä, jolloin vanhemmat käyvät jatkuvia tahdontaisteluja kotioissa lapsen haluista ja toiveista, joten voi olla, että vanhemmat eivät välttämättä koe tarvetta kannustaa lasta saamaan lisää vaikuttamismahdollisuuksia päiväkodin arjessa.

V13 Ei lapsen välttämättä tarvitse saada itse vaikuttaa asioihin.

Osallisuuteen liittyy kuitenkin paljon muutakin kuin ainoastaan se, että lapsi saa päättää joistain asioistaan itse. Osallisuus on tavallaan asenne siitä millaisena lapsi päiväkodissa nähdään. Tämä asenne ohjaa varhaiskasvattajien työtä. Osallisuuden perustana on, että lapsi kokee olevansa turvassa sekä tulevansa aidosti kohdatuksi ja että hänen tarpeensa tulevat kokonaisvaltaisesti tyydytetyiksi (Puustinen-Korhonen ja Pösö 2010). Osallisuus on yhteisen tiedon tuottamista tietyssä hetkessä ja mahdollisuuksien näkemistä puutteiden sijaan. Osallisuus on jotain tässä hetkessä tapahtuvaa, ei tulevaisuudessa. Osallisuudessa on kyse vuorovaikutuksesta, jossa osapuolet kohtaavat toisensa. Osallisuus perustuu molemminpuoliseen kuuntelemiseen. Ero osallistumisen ja osallisuuden välillä tulee selvemmäksi, kun tarkastellaan tilanteiden muotoutumista. Kun joku on luonut valmiin tilanteen, johon osallistuja tulee, kyse on osallistumisesta. Kun taas osallistuja saa itse vaikuttaa tilanteen muotoutumiseen ja kulkuun, kyse on osallisuudesta. (Riihelä 2000, 62.)

5.4 Yhdessä kasvaminen

Tämä alaluku sisältää analyysini pohjalta löytyneen uuden ja esille nostamisen arvoisen teoreettisesti kiinnostavan vanhempien näkökulman hoidon, huolenpidon ja opetuksen yhteen nivoutumisesta sekä uudentyyppisistä toiveista varhaiskasvatuksen järjestämiseksi. Vanhemmat toivoivat päiväkodin arjen tukevan sisaruussuhteita ja eri-ikäisten lasten toimiminen nähtiin voimavarana tulevaisuuteen. Vastauksista ilmeni toive lapsen päivän saumattomaan kulkuun, jossa hoiva ja opetus kulkevat käsi kädessä, jokaisessa arkisessa tilanteessa. Varhaiskasvatuksen dosentti Marjatta Kalliala puhuu varhaiskasvatuksen ja päivähoiton eriyttämisestä päiväkodeissa. Marjatta Kallialan (28.1.2014 Ajankohtaisessa kakkonen) näkemys on se, että päiväkodin aamupäivisin olisi panostettava laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, johon lastentarhanopettajat voisivat satsata kaiken koulutuksensa saamansa tiedon ja taidon. Iltapäivät taas olisivat omistettu perushoidolle (ruokailu, lepoaika, välipala ja ulkoilu). Dosentti Kallialan näkemykselle ei löydy tutkimukseeni osallistuneiden vanhempien näkökulmasta perusteita. Vanhemmat toivovat perushoidon ja lämpimän vuorovaikutuksen muodostavan päivähoiton kivijalan.

Kivijalan ollessa vahvaa tekoa voi sen päälle rakentaa innostavan oppimisympäristön. Opetuksen ja hoivan eriyttäminen sisältää riskin kokonaiskuvan kadottamisesta lapsen tarpeista ja kehityksestä. Eri ammattiryhmien toteuttaessa eri tehtäviä eri aikaan saatetaan vähitellen hukata suomalaisessa varhaiskasvatuksen educare-malli. Educare-mallissa yhdistyvät hoito, kasvatus ja opetus. Lähtökohtana on lapsen kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen. Lapsen havainnointi ja mahdollisiin tuen tarpeisiin reagointi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on merkittävää ehkäisevää toimintaa, joka luo pohjan elinikäiselle oppimiselle. Koulutettu hoito- ja kasvatushenkilöstö mahdollistavat kasvatuskumppanuuden perheiden kanssa, jolloin yksilöllisesti, tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti tuetaan ja kannustetaan lapsen kokonaiskehitystä. (Tehyn päivähoidon linjaus 2008, 2.)

Päiväkoti Vihreä Willa tarjoaa varhaiskasvatusta, jossa lapsi ei siirry kasvaessaan uusiin ryhmiin, eivätkä aikuiset vaihdu lapsen hoitotaipaleen aikana. Tämä saumaton jatkumo mahdollistaa erityislaatuisten kasvatussuhteiden muodostumisen lasten ja aikuisten välille. Lapsi viettää parhaimmillaan viisi tai jopa kuusi vuotta varhaislapsuudestaan päiväkodissa. Tässä ajassa ehtii muodostua vahvoja siteitä lasta kasvattaviin aikuisiin niin lapsille kuin heidän vanhemmilleenkin. Perheet näkivät nämä pitkät kasvatussuhteet mahdollisuutena syvään kumppanuuteen. Vuosien saatossa kasvattajille muodostuu vahva kuva yksittäisestä lapsesta ja tämän tarpeista. Vanhempien mielestä tämä pysyvyys tuo turvaa koko perheelle. Lapsen ei tarvitse siirtyä ryhmästä toiseen eikä opetella tuntemaan uusia kasvattajia täydessään vuosia.

V18-- kivoja on ollut ajatus että päiväkodin tädit pysyvät samoina koko päiväkotijakson ajan.

V2 Pidän Vihreän Willan arvoista-- ei ryhmäjako--

Varhaiskasvatusta kehitettäessä voitaisiin hyödyntää tätä vanhempien toivetta. Perinteinen ryhmäajattelu on juurtunut melko syvään varhaiskasvatukseen. Mikään ei kuitenkaan määrittele sitä, että lasten tulee siirtyä ryhmästä toiseen hoitotaipaleensa aikana. Voitaisiko tämä ajatus nähdä mahdollisuutena luoda pysyviä ja pidempiä ihmissuhteita? Lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula mielestä sijaishuollon asiakkaana olevan lapsen ihmissuhteiden jatkuvuus ja laatu pitäisi ottaa lastensuojelun laadun arvioinnissa tärkeimmäksi kriteeriksi. Miksi ei siis myös var-

haiskasvatuksessa? Jokaisen lapsen oikeutta pysyviin kasvuolosuhteisiin tulee vaalia (Puustinen-Korhonen ja Pösö 2010). Varhaiskasvatuksen ryhmä-ajattelu ajaa useimmiten työntekijän etua enemmän kuin yksittäisen lapsen. Vaihtuvien tilojen ja lapsiryhmien ajatellaan tuovan vaihtuvuutta työoloihin. Johtamisella on erityinen merkitys varhaiskasvatuksen kehittämisessä ja työn uudelleen organisoimisen eteenpäinviemisessä lapsen pysyvien kasvuolosuhteiden turvaamiseksi. Laadukas johtaminen ja johtajan visio voivat parhaimmillaan saada koko työyhteisön uusille urille kehitystyön saralla. Henkisesti innostavat johtajat haastavat henkilöstön kriittiseen ajatteluun. He haastavat henkilöstön löytämään uusia ideoita ja rohkaisevat heitä luopumaan vanhoista ajattelutavoista ja käytännöistä. Uudet työotteet motivoivat henkilöstöä sitoutumaan työhönsä. Työn laatu ja työtyytyväisyys paranee. (Hujala 2014.)

6 TULEVAISUUDEN PÄIVÄKOTI

Aineiston analyysi osoittaa, että vanhemmilta todella löytyy näkemystä siitä millaista hyvä arki varhaiskasvatuksessa tulisi olla. Tulosten kiinnostavuus piilee eräänlaisessa dikotomiassa uuden ja vanhan välillä. Toisaalta perheet toivoivat lapsilleen yllätyksellistä arkea, joka valmentaa lapsia tulevaisuuden muuttuneeseen yhteiskuntaan. Lasten haluttiin oppivan sietämään muutoksia sekä toimimaan omatoimisesti toisiaan ja ympäristöään kunnioittaen. Ekologisuus toivottiin omaksettavan vahvaksi arvoksi elämään. Perheet toivoivat myös, että materia ei korostuisi liikaa lapsen arjessa, vaan ”vähempi on enempi” ajattelu saisi suuremman painoarvon. Toisaalta perheet pitivät arjen rutiinien säilyttämistä ja ennakoitavuutta arjessa tärkeänä. Arjen toivottiin olevan rauhallista vastapainoa hektiselle elämälle. Liiallinen ohjelmointi nähtiin ahdistavana ja lapsille toivottiin aikaa omaan oleiluun ja leikkiin päivän aikana. Nämä kahdensuuntaiset toiveet haastavat pohtimaan mihin suuntaan varhaiskasvatusta tulisi tulevaisuudessa kehittää?

Tämän tutkimuksen perusteella YK:n lastenoikeuksien sopimuksen kolme pääperiaatetta suojelu (protection), voimavarat (provision) ja osallisuus (participation) toimivat hyvin analyttisinä välineinä ja kuvaavat sitä mitä vanhemmat lasten arjelta päiväkodissa odottavat. Vanhemmat toivovat lapsilleen ehyttä kasvualustaa elämälle, joka sisältää välittämistä ja arjen pieniä iloja. Tutkimuksen keskeisinä näkökulmina hyvällä arjella päiväkodissa tarkoitetaan sitä, että työtä ovat tekemässä vain ne ihmiset, jotka kokevat työn mielekkääksi. Päiväkodin arkirytmii tulee organisoida joustavaksi ja lapsen yksilölliset tarpeet tulee huomioida hyvin konkreettisesti arjessa. Kiire-sanaa ei tulisi käyttää päiväkodissa. Lapsella ei ole kiire. Arjen tulee olla myös osaltaan ennakoitavaa, mutta osaltaan myös yllätyksellistä ja spontaania. Tutkimuksissa on todettu, että laadukkaassa varhaiskasvatuksessa lapsella on tilaa ja aikaa omalle ajattelulle ja mahdollisuuksia toimia luovasti olosuhteissa, joissa ei ole liiaksi ulkoisia pakotteita. Leikkiä ja mielikuvituksellisuutta tulee vaalia. Spontaanit, lapsikeskeiset ja informaalit oppimistilanteet ovat pienten lapsen oppimiselle luontaista ja ne tukevat myönteisen itsetunnon kehitystä sekä varhaista oppimista. (Alila ja Kronqvist 2008, 32.)

Lisäksi vanhemmat toivoivat päiväkodin tilojen olevan turvalliset ja materiaalien houkuttelevan lasta omaehtoiseen toimintaan ja mielikuvitukselliseen leikkiin. Kasvattajien tukeekin olla tietoisia omista arvoistaan ja kyetä välittämään tämän päivän lapsille vaihtoehtoja kuluttamiseen ja jatkuvaan suorittamiseen. Luonnossa oleilu säännöllisesti tuo uudenlaisia mahdollisuuksia rauhoittua erityisesti kaupunkilaislapsille. Säästä riippumaton ulkoilu tulisi olla osa jokaisen lapsen päivähoidtoa. Kasvattajien keskeisin tavoite tulee olla jokaisen lapsen hyvinvointi ja toimintakulttuuriin sopeutumisessa auttaminen. Lapsi tarvitsee tukea ja ohjausta löytääkseen paikkansa yhteisöstä.

Varhaiskasvatustilaa ollaan uudistamassa ja se tuo mukanaan omalaista jännitettä ajankohtaiseen keskusteluun varhaiskasvatuksesta. Uuden lakiesityksen mukaan varhaiskasvatukseen tulee pystyä turvaamaan lapselle pitkät ja turvalliset ihmissuhteet. Lakiesitys ottaa kantaa esimerkiksi siihen, että alle 3-vuotias lapsi ei saisi joutua siirtymään ryhmästä toiseen kesken toimintakauden täyttäessään kolme. (Oaj.fi) Tarvitaanko ryhmästä siirtymistä ylipäätään enää tulevaisuudessa? Kenen etua lapsen siirtyminen ryhmästä toiseen palvelee, henkilökunnan vai lapsen? Kaikessa radikaaliudessaan ryhmä-ajattelusta poispyrkiminen edistäisi pysyvyyttä lapsen varhaisvuosissa. Tutkimuksen valossa perheet toivat esiin juuri tätä pysyvyyttä tavoittelemisen arvoisena varhaiskasvatuksessa. Ryhmästä toiseen siirtymättömyys nähtiin koko perheen etuna, jolloin lasta hoitaville kasvattajille syntyy monen vuoden näkemys lapsen kehityksestä ja hyvinvoinnista ja perheille vahva ja luottamuksellinen suhde kasvatushenkilöstöön. Perheet toivat myös esiin sisarusten ja eri-ikäisten lasten mahdollisuuden jakaa arkeaan yhdessä päiväkodissa? Miten varhaiskasvatus voisi huomioida tämän toiveen paremmin? Voisivatko tulevaisuuden lapsiryhmät koostua eri-ikäisistä lapsista, jotka viettäisivät varhaisvuodet samojen aikuisten kanssa tutuissa tiloissa?

Uuden varhaiskasvatustilain halutaan puutuvan myös varhaiskasvatukseen palveluna. Lakiesityksen mukaan vanhempien tulee tietää tarkalleen millaista palvelua he tulevat saamaan hakiessaan lapselleen päivähoitopaikkaa. Laadusta tinkimättä tulisi päiväkotien pystyä tarjoamaan perheille myös erilaisia vaihtoehtoja varhaiskasvatukseen järjestämiseksi. Tutkimuksesta voidaan päätellä, että perheillä on paljon toiveita erilaisiin painotuksiin lapsensa arkeen liittyen, kuten ekologisuus,

luontokasvatus ja liikunta. Lakia uudistettaessa tulisi ottaa huomioon erilaisten painotusten mahdollistaminen jäykän kriteeristön säätämisen sijaan. Laki ottaa myös voimakkaasti kantaa päiväkotien ryhmäkokoihin. On totta, että liian suurten ryhmien on todettu lisäävän stressiä lapsen elämässä, mutta kehittämisen lähtökohtana ryhmän lapsimäärän ei tulisi olla. Uudelleen ajattelulla sekä työprosesseja uudistamalla voidaan päiväkotiarjesta luoda soljuva kokonaisuus ilman, että joudutaan taloudellisesti tiukkana aikana vähentämään lapsien määrää ryhmissä.

Tutkimustuloksista oli löydettävissä näkemys vanhempien toiveesta educare-malliin, jossa hoiva, opetus ja kasvatus kietoutuvat saumattomaksi kokonaisuudeksi lapsen hoitotaipaleen aikana. Educare-malli luonnehtii suomalaista ja pohjoismaista kasvatusta. Siinä päivähoidossa tarjotaan yhdistettynä opetusta ja päivähoitoa koko päivähoiton ajan. (Alila ja Kronqvist 2008, 32.) Lastentarhanopettajien ja hoitajien työnkuvista puhuttaessa tulee muistaa, että vaikka opettaja kantaa toiminnan suunnittelusta pedagogista vastuuta, ei työnkuvien liiallisella eriyttämisellä voida polkea lapsen oikeuksia hoitopäivän saumattomuuteen ja ihmissuhteiden pysyvyyteen. Erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen tuen saaminen tulisi myös tulevaisuudessa kyetä järjestämään ensisijaisesti lapsen etu huomioiden lapsen luonnollisessa ympäristössä. Terapeuttien ja muiden lasta auttavien tahojen tulisi orientoitua jalkautumaan päiväkotiin saadakseen parhaat tulokset aikaan lapsen edun mukaisesti. Toiminnan organisoinnissa tulisi ensisijaisesti ajatella lapsen, ei työntekijöiden etua.

Jatkotutkimusaiheena voisi olla lapsen näkökulma toimivasta arjesta päiväkodissa. Mitkä seikat lapsi kokee merkityksellisiksi arjessa? Toisaalta voitaisiin tehdä jatkotutkimus päiväkodin vanhemmille miten toiminnan käynnistyttyä tavoite hyvästä arjesta on saavutettu.

Parhaimmillaan päiväkodin tulee olla elämänmakuinen paikka, jossa on paljon iloista tekemistä. Siellä lasten ja aikuisten pää, sydän ja kädet ovat käytössä. Siellä heittäytytään ja tempaudutaan mukaan monenlaiseen tekemiseen. Siellä erilaiset lapset löytävät paikkansa aikuisen avulla, eikä ketään jätetä yksin. Rima varhaiskasvatuksen kehittämisessä on nostettava korkealle, ettei lapsen arvoinen lapsuus karkaa käsistämme. (Kalliala 2012, 246.) Nostakaamme siis katseemme

pilviin ja tavoitelkaamme rohkeasti ja määrätietoisesti unelmien päiväkotia, jossa kaikkien on hyvä olla. Se on jokaisen lapsen oikeus.

Lähelläni on ihmisiä, joita ilman haaveistani ei olisi tullut totta. Haluan lopuksi kiittää perhettäni. Olette olleet tukenani ja ymmärtäneet hajamielisyyteni kaiken keskellä. Lisäksi haluan osoittaa erityiskiitoksen tärkeälle ystävälleni ja yhtiökumppanilleni Miiralle. Ilman sinua tämän työn valmistuminen ei olisi ollut mahdollista. Kiitän Vihreä Willa päiväkodin perheitä, jotka avasivat sydäntään minulle osallistumalla tutkimukseeni. Kiitän myös upeaa työyhteisöäni Vihreässä Willassa. Te toteutate kanssamme visiota parhaasta mahdollisesta arjesta lapselle. Tuokoon tämä työ myös teille iloa. Aikatauluni työlleni on ollut tiivis. Onnekseni sain ahkerista ahkerimman ohjaajan, joka on valanut minuun uskoa ja tarkistanut tekstiäni uskottomalla nopealla tahtilla. Kiitos.

LÄHTEET

- Aaltola, J., Aarnos, E., Grönfors, M., Eskola, J., Hakala, J., Heikkinen, H., Niikko, A., Repo, E., Saarela-Kinnunen, M., Siekkinen, K., Syrjälä, L., Valli, R., Vastamäki, J. & Åhlberg, M. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. (toim.) Aaltola, J. & Valli, R. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Aaltola, J., Eskola, J., Heikkinen, H., Ilmonen, K., Kiviniemi, K., Laine, T., Moilanen, P., Rajala, R., Rantala, I., Räihä, P., Suoranta, J. & Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. (toim.) Aaltola, J. & Valli, R. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Aira, T., Hämylä, R., Kannas, L., Aula, M. & Harju-Kivinen, R. 2014. Eriarvoistuva lapsuus – lasten hyvinvointi kansallisten indikaattoreiden valossa. [Verkköjulkaisu] Lapsiasiavaltuutetun toimisto. [Viitattu 17.10.2014] Saatavana: http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=479644&name=DLFE-29915.pdf
- Akola, S. 2007. Lapsen osallisuus päiväkodin toiminnassa Suomessa ja Saksassa. [Verkköjulkaisu]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 23.10.2014]. Saatavana: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18213/URN_NBN_fi_jyu-2008161019.pdf?sequence=1
- Alila, K., Eskelinen, M., Estola, E., Kahiluoto, T., Kinos, J., Pekuri, H-M, Polvinen, M., Laaksonen, R. & Lamberg, K. 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Tausta-aineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän tueksi. [Verkköjulkaisu]. Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 15.10.2014] Saatavana: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr12.pdf?lang=fi>
- Alila, K. & Kronqvist, E-L. 2008. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Helsinki: Yliopistopaino.
- Bergström, M. 1997. Mustat ja valkeat leikit. Leikki, kaaos ja järjestys aivoissa. Porvoo-Juva-Helsinki: WSOY
- Cacciatore, R. 2010. Lapsi ja perhe. Teoksessa: Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) 2010. Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Lasten keskus Oy.
- Dosentti Marjatta Kallialan haastattelu varhaiskasvatuksesta päiväkodissa. YLE. 2014. Ajankohtainen kakkonen. [TV-ohjelma] YLE TV2, 28.1.2014. Saatavana: <http://areena.yle.fi/tv/2127955>

Hautamäki, J. 21.3.2013. Pedagogiikkaa ja koulupolitiikkaa II. [Blogimerkintä]. [Viitattu 29.10.2014]. Saatavana: <http://pedagogiikkaa.blogspot.fi/2013/03/21sen-vuosisadan-kompetenssit.html>

Heikkilä, M., Välimäki, A-L. & Ihalainen, S-L. 2005. Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö

Hintikka, M., Helenius, A. & Vähänen, L. 2004. Leikistä totta. Hämeenlinna: Karisto Oy:n Kirjapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hujala, E. 2014. varhaiskasvatusseminaari [verkkosivu]. Tampereen yliopisto. [Viitattu 9.10.2014]. Saatavana: http://www.messukeskus.com/Sites1/Educa/MaterialBank/Luennot%202014/Eeva_Hujala_EDUCA%202014.pdf

Jokinen, E. 2005. Aikuisten arki. Helsinki: Gaudeamus.

Kalliala, M. 2012. Lapsuus Hoidossa. Helsinki: Gaudeamus

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2008. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kautto, M. 2006. Suomalaisten hyvinvointi 2006. Helsinki: Stakes.

Kiili, J. 1998. Lapset ja nuoret hyvinvointinsa asiantuntijoina. Raportti hyvinvointi-indikaattoreiden kehittämisestä. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen yhteiskuntapolitiikan työpapereita no.105. Jyväskylä: Yliopistopaino.

Kokljuschkin, M. 2001. Unelmien päiväkotii. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Korhonen, M. 2014. Herää koulu. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Kyrönlampi, T., Koivisto, P., Raittila, R., Holkeri-Rinkinen, L., Suhonen, E., Lundán, A. Koivula, M. Ukkonen-Mikkola, T., Alila, K. & Parrila, S. 2011. Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa. Katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin 2006 – 2010. (toim.) Alila, K. & Parrila, S. Oulu: Uniprint.

Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2007. Arki lapsen kokemana. Rovaniemi: Lapin Yliopisto.

L 19.1.1973/36. Laki lasten päivähoitosta.

L 11.6.1999/731. Perustuslaki.

Lapsen oikeuksien yleissopimus 1989. Yhdistyneet kansakunnat.

Lindberg, P. 2014. In search of affordances and visual quality – Interpreting environments of children aged under three in seven Finnish day-care centres. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 1.9.2014]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-254-6>

Lundán, A. 2.2.2014. Onko subjektiivinen päivähoito tai varhaiskasvatus lapsen vai vanhempien oikeus? [Blogimerkintä]. [Viitattu 12.10.2014]. Saatavana: <http://kasvatusneuvoja.wordpress.com/tag/kallialan-malli/>

Nyland, B. 2009. The Guiding Principles of Participation: Infant, Toddler Groups and the United Nations Convention on the Rights of the Child. United Kingdom: Routledge.

Oulasmaa, P. 1994. Lapsen etu oikeudellisena käsitteenä. Teoksessa: Törrönen, M. (toim.) 1994. Lapsen etu vai viidakon laki. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.

Percy-Smith, B. & Thomas, N. 2009. Handbook of Children and Young People's Participation. New York: Routledge.

Puusa, A. & Juuti, P. Mitä laadullinen tutkimus on? Teoksessa: Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) 2011. Menetelmäviidakon raivaajat: Perusteita laadullisen tutkimistavan valintaan. Johtamistaidon opisto. Joensuu: JTO-Kustannus

Puustinen-Korhonen, A. & Pösö, T. 2010. Toteutuuko lapsen oikeus pysyviin kasvuolosuhteisiin? Puheenvuoro lastensuojelun vaikuttavuudesta. [Verkkojulkaisu]. Lapsiasiavaltuutetun toimisto, Lastensuojelun Keskusliitto, Suomen Kuntaliitto. [Viitattu 4.10.2014]. Saatavana: http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=101063&name=DLFE-11510.pdf

Päivähoidon linjaus. 2008. [verkkojulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. [Viitattu 15.10.2014]. Saatavana: <https://www.tehy.fi/@Bin/45106/Tehy+Päivähoidon+linjaus+2008.doc>

Riihelä, M. 2000. Leikkivät tutkijat. Helsinki: Edita, Filminova.

Rimpelä, M. 2014. [Verkkojulkaisu]. Talous ja yhteiskunta. [viitattu 2.10.2014]. Saatavana: <http://www.labour.fi/TjaYpdf/ty12014/ty12014Rimpela.pdf>

Salmi, M. 1991. Ansiotyö kotona – toiveuni vai painajainen? Kotiansiotyö Suomessa työntekijän arkipäivän kannalta. Helsingin Yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia. Helsinki: Yliopistopaino.

- Salmi, S. & Lipponen, L. 2013. Lapsen voimavarat hyvinvoinnin edistäjinä. Alle kouluikäisten lasten hyvinvoinnin tukeminen vanhempien, päivähoidon ja neuvolan yhteistyöllä. [Verkkokirja]. Socca. [Viitattu 19.10.2014]. Saatavana: http://www.socca.fi/files/3128/Lapsen_voimavarat_hyvinvoinnin_edistajina_raportti.pdf
- Savolainen, H-M. 2009. Lasten osallisuus ei ole pelkkää mielipiteiden selvittämistä. [Verkkotiedote]. Lastensuojelun keskusliitto. [Viitattu 5.9.2014]. Saatavana: <http://www.lapsiasia.fi/nyt/tiedotteet/tiedote/-/view/1398514>
- Schein, E. 1987. Organisaatiokulttuuri ja johtaminen. Espoo: Weilin+ Göös.
- Selvityshenkilöt esittävät päivähoidon hallinnon siirtoa opetusministeriöön. 2010. [Verkkoartikkeli]. Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 20.10.2014]. Saatavana: <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/-/view/1485223>
- Sinkkonen, J. 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.10.2014]. Saatavana: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/113591/kasvatus.pdf?sequence=1>
- Strandell, H. 1995. Mikä on lasten hyvinvointia? Tiedon tarpeen kartoitus. Teoksessa J. Kiili Lapset ja nuoret hyvinvointinsa asiantuntijoina. Raportti hyvinvointi-indikaattoreiden kehittämisestä. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen yhteiskuntapolitiikan työpapereita no.105. Jyväskylä: Yliopistopaino.
- Strandell, H. 1996. Päiväkoti lasten kohtaamispaikkana – Tutkimus päiväkodista sosiaalisten suhteiden kenttänä, Tampere: Gaudeamus, Tammer-paino Oy.
- Taskutieto/Lasten ja perheiden palvelut. [Verkkojulkaisu]. Stakes. [Viitattu 1.10.2014]. Saatavana: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/76286/Tasku2006suomi.pdf?sequence=1>
- Terve koululainen. 2013. [Verkkosivu]. [Viitattu: 2.10.2014]. Saatavana: <http://www.tervekoululainen.fi/elementit/fyysinenaktiivisuus/liikunnanvaikutukset>
- Trilling, B. & Fadel, C. 2009. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco: Jossey-Bass.
- Törrönen, M. 2001. Lapsuuden hyvinvointi. Yhteiskuntapoliittinen puheenvuoro. Pelastakaa lapset. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino.

Valtioneuvoston selonteko Lastensuojelusta kohti lapsipolitiikkaa.
1995.[Verkkosivu] Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta. [Viitattu 9.10.2014]. Saatavana:
<http://www.edilex.fi/mt/stvm19960003>

Varhaiskasvatuslaki. 2014. [verkkajulkaisu]. OAJ. [Viitattu 3.11.2014]. Saatavana:
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatuslaki>

LIITE : Kyselylomake vanhemmille

Vastaamalla tähän kyselyyn osallistut Päiväkoti Vihreän Willan varhaiskasvatussuunnitelman (= päiväkodin toimintaa ohjaava asiakirja) tekemiseen. Vastauksesi on meille arvokas työkalu arkeen. Yhteistyö vanhempien kanssa on toimintamme kivijalka. Toinen tämän tutkimuksen tavoite on saada aineistoa opinnäytetyöhöni, Seinäjoen Ammattikorkeakouluun, Sosionomi Ylempi AMK opintoihin liittyen. Aineiston avulla pyrin selvittämään Vihreän Willan perheiden ajatuksia siitä, millaista on hyvä arki lapselle päiväkodissa ja millaisia vaikutuksia vanhemmat toivovat päivähoitolla olevan lapsiin? Millaisia tulevaisuuden taitoja vanhemmat toivovat lapsensa omaksuvan muuttuvaan maailmaamme? Tärkeä osa tutkimusta on myös palvelunäkökulma; Miten voimme helpottaa perheenne arkea? Vastauksenne käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja aineistot tuhoataan opinnäytetyön ja lopullisen varhaiskasvatussuunnitelman valmistuttua. Kirjoittakaa vastauksenne sähköisesti ja lähettäkää ositteeseen laura@vihrewilla.fi viimeistään torstaina 28.11.2014. Älkää välittäkö kysymysten alla olevista viivoista. Voitte huoleti poistaa ne vastaustenne tieltä.

Kiitos ajastanne.

Laura Laukka/Vihreä Willa Oy

Olet hakenut lapsellesi hoitopaikan Vihreästä Willasta. Millä perusteella päädyit tähän ratkaisuun?

Onko sinulla aikaisempia kokemuksia lasten päivähoitopalveluista? Millaisia?

Millaista on mielestäsi hyvä arki lapsellesi päiväkodissa?

Miten toivot, että päivähoito helpottaa sinun elämäsi?

Mitä toivot perheen ja päiväkodin väliseltä yhteistyöltä?

Millaisiin asioihin toivot saavasi vaikuttaa päiväkodin arjessa? Entä millaisin keinoin toivot saavasi vaikuttaa?

Millaisia tulevaisuudessa hyödyllisiä taitoja toivot lapsesi oppivan päivähoitossa?

Millaisia huolia tai pelkoja sinulla on liittyen lapsesi päivähoitoon?

Millaisiin asioihin toivot lapsesi saavan vaikuttaa päiväkodin arjessa?

Onko lapsen kannustaminen omatoimisuuteen päiväkodin arjessa mielestäsi tärkeää ja miksi? Mitä pidät lapsesi omatoimisuutena päiväkodissa?

Miten toivot lasten välisiä ristiriitoja ratkottavan päiväkodissa?

Miten arvelet eri-ikäisten lasten yhdessä toimimisen päiväkodissa vaikuttavan lapseesi?

Mitä lähellä tuotettu luomuruoka merkitsee lapsesi kannalta?

Mitä säännöllinen retkeily ja luonnossa oleskelu merkitsee lapsesi kannalta?

Miten toivot ekologisuuden näkyvän lapsesi arjessa päiväkodissa?

Vapaa sana ja palaute kyselylomakkeesta.

Tähän lomakkeeseen vastasi:

Mikä _____ on _____ vastaajan _____ suhde _____ lap-
seen? _____

Ikä _____ vuotta

Sukupuoli _____

Koulutusta-

so _____

_____

Tämän hetkinen työtehtävä tai opiskelupaikka

_____

_____